

DÁTUM

II/34.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

Történelmi nyilatkozat

**A nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikai csoportok
együttéléséről Szlovákiában**

A Független Magyar Kezdeményezés (FMK) indítványozására talákozott 1990. január 6-án a Nyilvánosság az Erőszak Ellen (VNP) Koordinációs Bizottsága és az FMK szövevényi testülete. Ezen az összefüggésben megtárgyalták a két kezdeményezés jövőbeni együttműködésének és koordinációs tevékenységének formáit. Az együttműködés keretében a VPN és az FMK kidolgozta a Szlovákiában élő nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikumok együttéléséről szóló közös állásfoglalását, amely kiindulópontja lehet a Csehszlovákiában és Közép-Európában létező problémák megoldásának.

Az elmúlt évben tanúi lehettünk a közép- és kelet-európai társadalmi válság megoldására irányuló újszerű és demokratikus módokat létrehozóknak. Tudatosítanunk kell azonban, hogy az új demokratikus struktúrák kialakulása, élettartama és perspektívái jelentős mértékben attól függenek, miképp leszünk képesek leküzdeni az e térségben meglévő, történelmi gyökérrel nemzeti, nacionalista előítéleteket.

Térségünk új helyzete nem csupán az egyes államok és nemzetek egyenjogúságon alapuló kapcsolatait terén kíván új megközelítéseket, hanem a nemzeti kisebbségek és etnikumok problematikájában is, mégpedig nemzetközi viszonylatban. El kell utasítani a sztálinizmus örökségét, le kell küzdeni a régi félreértéseket, ellentéteket, amelyek az antidemokratikus államalakulatok tartósan hibás politikája következtében keletkeztek, figyelmen kívül hagyva valamennyi nemzet, kisebbség és etnikum egyenjogúságát. A VPN polgári mozgalom készülöbén lévő programja, az FMK programjához hasonlóan, a politikai rendszer, az ökológia, a gazdaság, a szociális biztonság, az egészségügy, az iskolaügy, valamint a kultúra és a társadalmi lét egyéb területei mellett részletes javaslatot tartalmaz nemzeteink, nemzeti kisebbségeink és etnikumaink együttélése problémáinak és módjának megoldására is. A megoldásnak a következő alapelvekből kellene kiindulnia:

A társadalmi lét valamennyi szférájában megnyilvánuló törekvések célja és kiindulópontja az állampolgár, az egyén. Az állam minden állampolgára államalkotó szubjektum.

A VPN és az FMK sikraszállnak az európai államok szuverenitásának tiszteletben tartásáért és az államhatárok sérthetlenségéért, különös tekintettel a jelenlegi helyzetre, amikor is a

határok fokozottan nyitottá válnak. Egyúttal elvetik a reciprocitás elvét a nemzeti kisebbségek kérdésének rendezésében, tudatosítva, hogy ennek az elvnek az érvényesítése kölcsönösen tiszthelyzetbe juttatná a kisebbségeket. Az állampolgári, következésképpen a kisebbségi jogokat nem tehetjük függővé más államok politikájától s annak gyakorlati megvalósításától. A nacionalista előítéleteket csak demokratikusan, kulturált módon, a kölcsönös tisztelet és egymásra figyelés alapján lehet kiküszöbölni. Csehszlovákia nemzeti és nemzeti kisebbségei valamennyi tagjában ki kell alakítani a tolerancia és egymás kölcsönös elismerésének tudatát.

A nemzethez való tartozás alapvető emberi jog. A nemzeteket, nemzeti kisebbségeket és etnikumokat kollektív jogok illetik meg. Ezekből a kollektív jogokból következnek az individuális jogok valamennyi egyén számára.

Az emberi, állampolgári és szabadságjogok – beleértve a nemzeti, kisebbségi és etnikai kollektív jogokat – együvé tartozásából és kölcsönös függőségéből kiindulva elutasítjuk azt a múltbeli és jelenlegi gyakorlatot, próbálkozásokat, amelyek a kollektív bünyesség vádjával illetik a nemzeti kisebbségeket és etnikumokat. A sztálinizmus és a náciizmus elrettentő példái bizonyítják, mit jelent a lakosság egy adott csoportjának „kollektív felelőssége vonása”.

A nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikumok kollektív jogaiból kiindulva öngazgatás illeti meg azokat minden olyan kérdésben, amely kizárólag őket érinti, továbbá egyenjogú, közös döntésre jogosultak minden olyan kérdésben, amely őket is érinti.

A nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikumok kollektív jogainak gyakorlati megvalósítása, ellenőrzése során a Helsinkiben megrendezett Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet, valamint az azt követő utóatlalkozók zárdokumentumaiból és a nemzetközi jogok belső állami jogokkal szembeni prioritásából kell kiindulni – ez az alapelv került be a bécsi utóatlalkozó dokumentumába. A bécsi dokumentum lehetővé teszi az egyes államok számára a kölcsönös ellenőrzést, az emberi jogok, ezen belül a nemzeti, nemzeti kisebbségi és az etnikumokra vonatkozó jogokat illetően

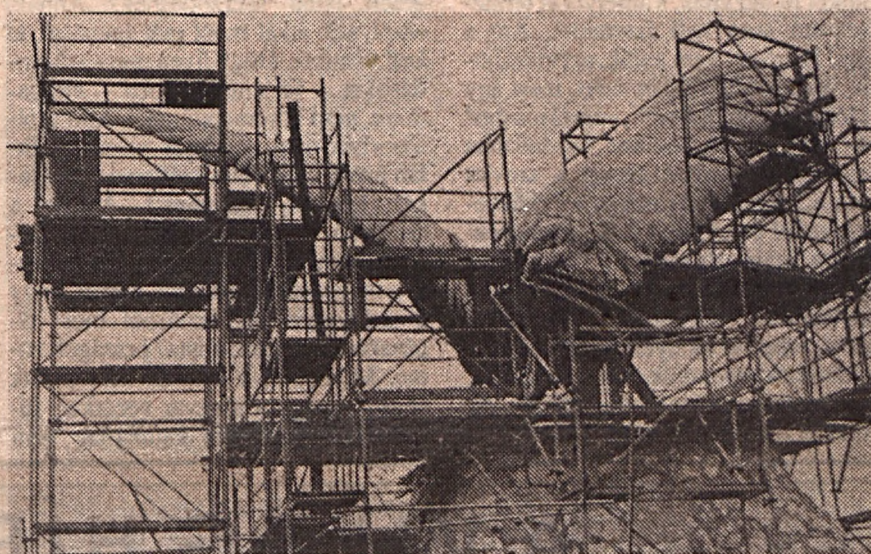
folytatás a 3. oldalon

Mi legyen a „Kis-Moszkvából”?

(Interjú a 7. oldalon)

Ceausescu él!

(Interjú Sütő Andrással a 9. oldalon)

Repül? Írásunk a 8. oldalon

Fotó: Kapfinger

Fogadás

Fogadások kötetnek mostanában, kimennek-e ebben az évben. Magam is megkockáztattam egy üveg Szta-licsnáját, noha korántsem voltam biztos abban, hogy belátható időn belül intik a végső pá-t. De hát tisztességes ember nem akkor fogad, amikor biztosan tudja, hogy megnyeri a tétet. Mert miben is bízhatnék, ha a csapatkivonás részleteit megtárgyalni ideérkezett delegáció szószólója szerint a szovjet fél érdemben korainak tartja a nyilatkozatot. Korainak, merthogy a szovjet fél felettebb tájékozatlan. Még nem gondolkoztak ezen a kérdésen. Már tudniillik azon, hogy hogyan lehet innen kimeni. Ártatlan, nefelejszék szemének rebbenése nélkül mondta ezt egy szovjet generális, állva a riporter és a több millió tévéző tekintetét. Néhány nap múlva meg egy magyar is nyilatkozott. Elárulta, a magyar fél legfőbb gondja, hogy mennyit fizessenek a magukat már régen otthon érzőknek, ha eljön a fájdalmas búcsú órája. A javakért, amelyeket felhalmoztak, amikért elfelejtettek nekünk fizetni. Mennyivel is? Több mint négymilliárdal tartoznak. Rubelben, ami testvérek között is szebben cseng, mint a mi rojtosodó szélű forintunk. A magyar generálisok meg azon török

a fejüket, hogyan csúsztassanak még valamit a nagy testvér zsebébe. Csak meg ne sértődjön a bátyus! Netán baksisként nyugtázva egy újabb államkölcsönt. Mert ugyan miből fizetnének a csíkos nadrágba durrogató tábornok urak, talán a farzsebükből? Érdekel a dolog, már csak azért is, mert romlottak az esélyeink. Megszólalt ugyanis az ügyben kompetens, intellektuális megjelenésű szovjet diplomata is. Elmondta, hogy szűk a záhonyi vasútállomás áteresztő képessége, meg különben is, az ilyesmit nem lehet csak úgy ripsz-ropsz elkapkodni. Érdekes, a jóvátételnek nem volt szűk! És 1956-ban is egészen mást tapasztaltunk. Igaz, akkor befelé jöttek. Most meg egyelőre tájékozódunk. Addig is melegednek, a mi tüzünkkel, amin az ő pecsenyék sül. Én meg leshetem a vodkát. Talán, ha a csődbe jutott építőipari vállalatok összefognának és kimenének a hazatérőknek lakást, iskolát, kórházat, miegymást építeni, meggyorsulna a folyamat. Ezt csak azért említem, mert többek között ezek hiányát is hangsúlyozta a gondterhelt, egyebekben intellektuális megjelenésű diplomata.

Vallató Géza

Jaltai türelem

Nézem ezt az új toleráns Hetet, annak érthetően toleráns riporterét, műsorvezetőjét. Nézem szelíd, megértő tekintetét, miközben tartja a mikrofont, amelybe csurog a szó, a panasz: bizony az ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet csapatok kivonulásának egyik jelentős akadálya a csapi vasútállomás szűk átbocsátóképessége. A másik, amit a hosszú időn át Budapesten szolgáló Iván Aboimov – egy népszerű sajtóattassé, ma külügyminiszter-helyettes – szelíden megjegyzett, nem más, mint hogy az itt családostul élő katonáknak – nyilván tiszteknek – otthon, a Szovjetunióban nincs lakásuk. S persze lesznek majd – ha mennek –, olyan dolgok, tárgyak, amiket itt hagynak, s amelyeket természetesen meg kell fizetniük. Ám a benti készletet nem adják, azt elszállítják. Vajh miért? Talán azért, mert úgy valóban komplikáltabb, veszélyesebb? Miért viszik el, amikor mostanában vegyi tüzeinkben éppen a szovjet szénhidrogén-szállítványok csökkenése miatt gondokkal kell szembenézniük a szakembereknek? Pedig iszonyatos nagyságrendű kereskedelmi aktívumunk – egymilliárd négyszázmillió rubel! – elenyésző részét csökkenthetnék mondjuk azok a javak, amelyeket itt akarnak hagyni. De ők ezt el akarják adni – nekünk.

Mi lesz a balatonfüredi csodaüdülő sorsa, amelyben az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet csapatok tisztjei pihenték ki fáradalmaikat? Mi lesz a különleges ellátásukat szolgáló üzletekkel, s mi a tisztalakásokkal?

Nézem a tisztelt kolléga mosolyát, a magyar külügyi államtitkárét, a szovjet külügyminiszter-helyettesét, s a magyar tábornokét: jaltai mosolyok ezek. Az elnyomó rendszerre kötött paktumok jelei látszanak a kínos mosolyok mögött. S nem felejttem: hogy kevés a vasúti vágány Csapon! És a légi híd?! Amelyet oly gyorsan képesek voltak kiépíteni Afganisztán megszállásakor? Amely szerintem a végét jelentette az általam már többször emlegetett jaltai szerződésnek? Annak, amelynek átkát most már igencsak le kell vetniük. Hogy ilyen magyarizációsakat – fő műsoridőben – elfogadjunk, nem kommentálunk s nem utolsósorban nem utasítunk vissza... Talán azért, mert Jalta szelleme ott munkál bennük, bennünk? Annak a szelleme, amely megroggyantotta, kelet-európaivá süllyesztette, züllesztette a megszállott országok népeit, hogy a szőnyegre rogyasztásból most tápáskodik a „szocialista” országok zöme. Miközben a katonai korszaknak vége – ahogy a magyar vezérkari főnök nyilatkozta: sem katonailag, sem

pedig politikailag nem indokolt a szovjet csapatok ittléte.

Politikai csatákhoz edzett idős barátom mondogatja mostanában türelemre intve: „Nem illik az adóst akkor szidni, amikor fizet”... Vajon most, a kivonulás körüli huzavonát látva miért mosolyognak hallgatottak és hallgatók – ebben a riportban is? S egyáltalán ki az adós, és ki fizet? Nem fizettünk-e eleget pénzzel, élelemmel és bizony vérrel több mint négy évtizeden át? Eközben megfosztottak európaiságunktól, mert ránk optrojták azt az ideológiát, amely ellen vasárnap például több mint félmillióan tüntettek Moszkvában. Éppen ezért ne becsljük alá értékeinket, ám helyzetünket se értékeljük túl: a nagyhatalmi érdekszférának azért még nincs vége. Ám mindennek a megváltoztatása rajtunk múlik. Például azzal az aprósággal, hogy ne söpörjük a szőnyeg alá megoldandó gondjainkat, a mielőbb végrehajtandó feladatokat jaltai mosolyokkal, például a négy évtizede ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet

csapatok kivonulásának szorgalmazását. Ezt a nép elvárja vezetőitől, s a közvéleményt formáló tömegkommunikációtól, mondjuk kiváltképp az új elnökség által vezérelt Hét műsorától.

Különösen akkor, ha a párizsi békeszerződést idézzük fel, amely szerint 90 nap alatt ki kellett volna vonulniuk a megszállt területről a szovjet csapatoknak, melyeknek csak – Ausztria irányában – utánpótlást biztosítandó szerepe lehetett volna egyáltalán. Mi hát a teendő? Ami a szovjeteket illeti, gyorsan építsenek lakásokat az itt éldegélő katonai-családoknak, mert ugye kereslet – amint azt hallottuk, van. Talán ez is hozzásegít az átkos piacgazdaság kialakulásához. Ahhoz, hogy Jalta és az ominózus egyezmény – árukapcsolással – megspékelt paktum jogsértései egyszer elfelejthetők legyenek. Hogy a jaltai félelem szülte mosolyt ne kelljen sokáig nézniük, elszenvedniük. S hogy ne érje e sorok szerzőjét az intolerancia vádja, ami persze ebben a vonatkozásban – szintén Jalta.

M. Szabó Imre

Több, különböző célú tüntetés zajlott le szerdán Romániában. Bukarestben a televízió színháza előtt jelent meg kisebb csoport jelszavas táblákkal. Követelték a szabad televíziót és Munteanu elnök leváltását. A Szabad sajtó téren „előfizetést” rendeztek tüntetést olyan olvasók, akiktől a posta nem veszi fel az előfizetést a Romania Libera című népszerű naplira. „Ne manipuláljanak az előfizetést!” feliratú táblákkal vonultak több mint kétszázan. Azt kérik: ismét vegyék fel előfizetést a lapokra. Marosvásárhelyen napok óta nyugtalanság van a Bolyai iskola magyar nyelvű iskolává történő visszaállítása miatt. Román diákok tiltakoztak a döntés ellen, megfedkezve arról, hogy a Ceausescu-diktatúra idején törvénytelenül és jogtalanul szüntették meg az iskola magyar nyelvű oktatásának jellegét.

A VILÁG HÍREI

– Az SZKP Központi Bizottsága szerdán véget ért ülésén elítélte a független Litván Kommunista Párt megalakítását, és támogatásáról biztosította azokat a litván kommunistákat, akik továbbra is az SZKP platformján állnak. A kemény szavú határozat azonban nem tartalmaz olyan kitétel, amely a Brazauskas vezette Litván KP valamilyen kiátkozásaként lenne értelmezhető. Sőt, a határozat az SZKP XXVIII. kongresszusának előkészítésében együttműködésre hívta fel a litvániai kommunistákat.

– A litván Legfelsőbb Tanács törvénytelennek és érvénytelennek minősítette a litván parlament 1940. július 21-iki határozatát a Szovjetunióhoz való csatlakozásról.

– A helyi párt és állami szervek továbbra sem urai a helyzetnek Azerbajdzsánban. Az utóbbi napok viszonylagos nyugalma után ismét a feszültség fokozódásának jelei tapasztalhatók a válságövezetben.

– Londonban nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy Mihail Gorbacsov a külföldi vezetők közül elsőként Thatcher asszonyt tájékoztatta a SZKP KB ülésének kimeneteléről. Személyes üzenetét a szovjet parlamenti küldöttség élén Londonba érkezett Vagyim Medvegyev, a Politikai Bizottság tagja, a KB ideológiai bizottságának vezetője adta át a kormányfőnek a Downing Street 10-ben.

– Thatcher kedvezően fogadta, hogy a szovjet párt lemondott vezető szerepének alkotmányos biztosításáról. A brit kormányfő találkozott Vagyim Medvegyevvel, az SZKP KB ideológiai kérdésekért felelős titkárával, aki parlamenti küldött-

ség élén a nap folyamán érkezett Londonba.

– Baker szerdán délután érkezett Moszkvába, ahol nem egészen négy napot tölt. A külügyminiszeri megbeszéléseken a szovjet–amerikai legfelső szintű tárgyalásokon felmerült témák egész körét áttekintik. Baker a tervek szerint pénteken fogadja Mihail Gorbacsov, majd szombaton – elutazása előtt – a Legfelsőbb Tanács külügyi bizottsága előtt mond beszédet az amerikai külügyminiszter.

– Szombaton Moszkvába érkezik Helmut Kohl nyugatnémet kancellár és Hans-Dietrich Genscher külügyminiszter – közölte újságírókkal Eduard Sevardnadze, a szovjet diplomácia irányítója Moszkvában, mielőtt megkezdte volna tárgyalásait amerikai kollégájával, James Bakerrel. Sevardnadze nagyon fontosnak nevezte az NSZK vezető politikusaik látogatását, amelyre az SZKP KB viharos ülése után, illetve a német újraegyesítési esélyek egyre sűrűsödő nemzetközi latolgatásának közepette kerül sor.

– Az NSZK-beli uniópártok, a CDU/CSU, valamint az SPD szövívői üdvözölték az SZKP KB ülésének azt a döntését, hogy a párt lemond a hatalmi kizárólagosságáról, és szabaddá teszi az utat a szovjetunióbeli többpártrendszer számára. Ez – mutattak rá – döntő lépés a reformirányvonal további demokratizálásához és megszilárdításához.

– Bush amerikai elnök San Franciscóban sürgette, hogy a Szovjetunió minél előbb normalizálja kapcsolatait Izraellel. Egyben szorgalmazta, hogy a Szovjet-

unióból kivándorolni szándékozó zsidók közvetlenül Izraelbe távozhassanak.

– Bizalmatlanságot kelt a Szovjetunióban az Egyesült Államok hajthatatlan-sága a haditengerészeti erők ügyében – jelentette ki egy moszkvai tanácskozáson Szergej Ahromejev marsall. A szovjet államfő katonai tanácsadója a haditengerészeti leszerelés kérdéseiről tartott moszkvai nemzetközi tanácskozáson azzal vádolta az Egyesült Államokat, hogy meg akarja őrizni katonai erőfölényét a tengereken, s ezért nem hajlandó tárgyalni a Szovjetunióval a haditengerészeti erők kölcsönös csökkentéséről.

– Az új Kína hírügynökség csütörtök este körülbelül két flekk terjedelmű összefoglalót közölt Moszkvából az SZKP Központi Bizottságának szerdán befejeződött üléséről. Az új Kína röviden kitér összefoglalójában a plénumon elhangzott Gorbacsov beszédre. Kiemeli, hogy Gorbacsov a párt új programjának tervezetét ismertette sikrasszállt a „humanista jellegű demokratikus szocializmus” mellett. A kínai hírügynökség jelentésének második felében kizárólag azokat a felszólalásokat ismerteti röviden, amelyek élesen bírálták Gorbacsovot és politikáját.

– Egy konföderációs Németország nem lehet egészében a NATO tagja. Az NDK-nak ezért olyan státust kellene adni, mint amelyben jelenleg Nyugat-Berlin tartozik, természetesen anélkül, hogy a nyugati katonai erők belépjenek az ország területére. Ez Willy Brandt véleménye. A volt kancellár a Le Figaro című párizsi lapnak adott terjedelmes nyilatkozatában

fejte ki nézetét az újraegyesítés problémáiról.

– Ha ma tartanának választásokat az NDK-ban, a Szociáldemokrata Párt utcahosszal verné meg valamennyi riválisát. Ez derül ki egy szászországi fölmérésből, amelyet 1000 ember bevonásával végeztek. Eszerint az SPD a szavazatoknak 54 százalékát kapná meg. Vetélytársai közül a PDS (az NSZEP utóda) 12, a CDU 11, az Új Fórum 4, az LDPD 3 százalékra számíthat. Az összes többi párt és mozgalom három százaléknál rosszabb eredményt érne el. A megkérdezettek 76 százaléka támogatja a két német állam egyesítését.

– Romulus Neagu román külügyminiszter-helyettes csütörtökön elégedetlenségét fejezte ki amiatt, hogy Washington nem támogatja kellőképpen a jelenlegi román vezetést. Neagu, aki kilenc évet töltött az Egyesült Államokban, Románia nagykövetségén, illetve U Thant egykori ENSZ-főtitkár tanácsadójaként, a Reuter hírügynökségnek nyilatkozott erről.

– Temesváron – a katonai ügyészségtől kapott tájékoztatás szerint – befejezték a letartóztatásban lévő terroristák és Securitate-vezetők ügyében a vizsgálatot. Huszonkét személyt néptárs bűntettével és az ebben való segédkezés vádjával állítanak bíróság elé a következő napokban. Időközben a főbűnösök egyike meghalt: a hetedrendű vádlott, Petre Moraru ezredes, aki a temesvári milícia főfelügyelőjének egyik helyettese volt, a fogházban – ahol előzetes letartóztatásban volt – nadrágszíjával felakasztotta magát.

– A nicaraguai parlament szerdán újabb amnesztia-rendeletet fogadott el. Ennek értelmében csaknem 1200 foglyot helyeznek szabadlábra, köztük kormányellenes gerillákat és volt somozista nemzeti gárdistákat. Ez utóbbiak közül többet előzőleg 30 évi börtönbüntetésre ítélték.

Lőnek vagy nem lőnek?

Lőnek vagy nem lőnek? Mármint az oroszok a Dunántúlon – ez itt a kérdés. Mert, ha nem lőnek, akkor a Magyar Demokrata Fórum elnöksége nagy bakot lőtt, hogy ország-világ előtt tiltakozott egy nem létező hadgyakorlat ellen. Szerkesztőségünknek pedig nagy szerencséje, hogy az MDF elnöksége – valószínűleg tapintatból – nem említette meg az Országos Sajtószolgálatnak adott közleményében, hogy információját a Dátumból merítette. S bizonyára azért nem hozta szóba azt a tényt sem, hogy a FIDESZ veszprémi csoportja tiltakozó aláírásgyűjtést kezdeményezett a hadgyakorlat ellen, mert nem akarta etikátlan módon kényelmetlen helyzetbe hozni a választási harcban vetélytárs pártot.

Mert hogy hadgyakorlat nincs. Ez biztos, hiszen az MDF-tiltakozás nyomán a hírt rögtön cáfolta a szovjet déli hadseregcsoporthoz szóvivője, cáfolatát megerősítette a budapesti szovjet nagykövetség, Németh Miklós kormányfő pedig a nemzeti csúcson jelentette ki, hogy a hadgyakorlat terve „eredetileg szerepelt a Varsói Szerződés programjában, de már jó ideje aktualitását veszítette”.

Sajnálatos, hogy nem derült ki a kormányfői nyilatkozatból, hogy pontosan mennyi is az a „jó ideje”. Mert a február 1-jén kezdődő hadgyakorlatról szóló közleményt nem egészen egy héttel előtte vitte be a Veszprém megyei lap, a Napló szerkesztőségébe a helyi szovjet parancsnok, s a cirill betűs, pecsétes hivatalos dokumentet saját tolmácsa fordította le az ügyeletes újságírónak – félreértés itt tehát aligha

történhetett. A Napló híre nyomán kezdett tiltakozó akcióba a FIDESZ.

Felelőtlen fiatalok, még csak nem is ellenőrizték, igaz-e az újsághír, egyből készpénznek vették. Szinte érthetetlen, hogyan érték el, hogy támogatásáról biztosítsa őket az MDF, az SZDSZ, sőt az MSZMP helyi szervezete is, és hogyan gyűjthettek össze napok alatt több ezer aláírást egy nem létező hadgyakorlat ellen. Bár, azt el kell ismerjünk, hogy a megtévesztést nagyban elősegítette a közeli lőtér felől a városba behallatszó gépfegyverropogás.

A magas szintű szovjet és magyar cáfolatok megjelenése óta viszont nyugodt a helyzet. Fejünk felett kizárólag magyar harci helikopterek köröznek, s bár veszprémi lakásom Bakonyra néző ablakából tisztán hallok az ágyúörgést, nem idegesítem magam. Tudom, ez semmiképpen sem lehet provokatív hadgyakorlat. Legfeljebb valami belvillongás a Hajmáskéren állomásozó örmények és azerik között...

– L. Gy. G. –

PULSUS

Vannak tények – és vannak szavak. A tényeket olykor kifejezik, olykor csak körülveszik szívárványként vagy sötét felhőként a szavak.

S ha a szavak elfedik a tényeket – akkor ezzel egy szomorú tényt kell regisztrálnunk. Egy nemzeti tudatát befolyásoló újságírásnak – divatos szóval élve: a nemzeti médiáknak, ezek képviselőinek – összhangban kellene tartani a tényekkel a szavakat. Még azt se lehet mondani, hogy ez felelősség. Kevesebb is, több is ennél: szakmai hozzáértés.

Ha valaki kézbeveszi az ezelőtt négy-öt héttel megjelent lapokat, arra kell gondolnia, hogy 1989 végén Ceausescu halálával beköszöntött a földi mennyország korszaka. Hihetetlen volt az öröm, az eufória. A múlt és a pillanat persze magyarázza ezt... Azóta eltelt némi idő, és ha ma veszi kézbe az a bizonyos valaki a tegnapi, mai és holnapi-holnaputáni lapokat, azoknak hasábjairól jókora csalódottság, keserűség árad. Megváltoztak a tények – az újságírói szövegelés pedig abban változatlan, hogy képtelen megbirkózni velük. Röpké egy hónap alatt sikerült két végletbe, reményből csalódottságba hajszolni a tájékoztatlan közönséget. Ismétlem, a remény is, a csalódottság is érthető, csak az utóbbi épp kellemtelen. És vádaskodást csíhol. Pedig talán elkelve egy kis szakmai önvád is...

Az újságíró jó lelkiismeretéhez a tények ismerete, tisztelete és okos értékelése feltétlenül hozzátartozik. Ami az egyes újságíróra érvényes, azt számon kell kérni az úgynevezett nemzeti médiáktól is.

Egészen precízen fogalmazva: csalódhatunk a romániai események alakulásában; de pillanatig sem lett volna

Történelmi nyilatkozat

A nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikai csoportok együttéléséről Szlovákiában

folytatás az 1. oldalról

is. Ekként Európában kialakulóban van egy, az emberi jogok betartását ellenőrző államok fölötti rendszer. Ennek a rendszernek kellene nemzetközileg szavatolnia a nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikumok jogainak védelmét.

A nemzeti és etnikai kisebbségek problémáinak komolysága nem függ azok létszámától.

Ezek az alapelvek közvetlenül kötődnek a VPN 1989. november 25-én közzétett tizenkét pontos nyilatkozatához, amely állást foglal a nemzetek, a nemzeti kisebbségek és etnikumok teljes és tényleges egyenjogúságát illetően.

A VPN és az FMK alapcsoportjai – hasonlóan a VPN Koordinációs Bizottsága és az FMK szóvivői testülete

együttműködéséhez – továbbra is a demokratikus alapelvek, a pluralizmus, az emberi, állampolgári jogok és szabadság szellemében és érdekében szándékoznak együttműködni.

A VPN és az FMK egyúttal tárgyalásokat kezd a magyar állam illetékes képviselőivel a Magyarországon élő szlovákoknak mint egyenjogú állampolgároknak a helyzetéről.

Csehszlovákia számára a nemzetek, nemzeti kisebbségek és etnikumok helyzetének rendezése az egyenjogúság elve alapján egyike a kulcsfontosságú feladatoknak, amely a demokratikus Európába vezető utat nyitja meg.

Pozsony, 1990. január 21.

(A nyilatkozatot testvérlapunkból, a Szlovákiában megjelenő NAP című független újságból vettük át.)

Remény és önámítás

szabad csalódnunk a magyar nemzeti médiákban. Milyen jó lenne, ha legalább ami tőlünk függ (nem mások kénye-kedvétől, objektívnek nevezett történelmi körülményektől) – azt tisztességgel, szakmai tudással következetesen végigvisszük.

Kérdezem: miért kellett indokolatlan eufóriával túltáplálni a magyarországi közvéleményt? Hiszen már a kezdet kezdetén nyilvánvaló volt bizonyos, későbbi (de miért későbbi?) csalódást okozó román beidegződések, reflexek továbbélése. Láthattuk a tévében Iliescut, amint azt nyilatkozta, hogy a diktatúrában sem románnak, sem magyarnak nem volt joga. E szép frázis (ellenkező előjellel Ceausescu koptatta!) annyira megejtette a „szakmát” – hogy senkinek, egyetlen politikai elemzőnek sem jutott eszébe szerényen megjegyezni, hogy a diktatúrában a magyarnak nem volt joga és lehetősége magyarnak lenni – míg a románoknak románnak lenni nemcsak lehetősége, hanem úgymond dicsősége volt... Van itt némi különbség, amit idejében látni – mégiscsak szakszerű lett volna. Mi több: hasznos.

A Népszabadság január 2-i számában egy magyar újságírónak adott interjújában Iliescu kijelenti: „Bukarestben már működik magyar nyelvű óvoda, általános, közép- és főiskola. Mindenképpen szeretnénk jószomszédi és baráti viszonyt kialakítani Magyarországgal, hiszen önök voltak az elsők, akik segítségünkre siettek.” Szó se róla, megható, vonzó stb. De az újságírónak nem ártott volna tudni: Romániában a téli szünet már a forradalom előtt megkezdődött. Valamikor január végén fejeződött be a vakáció. Tehát,

kissé valószínűtlenül hangzik, hogy a vakáció első hetében „már működtetni” lehetett (értsd: megalapítani!) ennyi intézményt. Illetve volna rákérdezni Iliescu úrra, de mivel egy ilyen úrral nehéz zöld ágra vergődni, legalább a fenti tényeket, nehogy vérmes reményeket tápláljon. Iliescu úr azt is állíthatta volna: Bukarestben a kínai kisebbség tanügyi problémáit minden szinten megoldottuk – hiszen a kínai követségen óvoda, középiskola van, és az egyetem idegen nyelvek szakán is lézeng néhány chinológusra menendő hallgató...

A példák szaporíthatóak lennének, de fontosabb megemlíteni egy valóban óriási mulasztást: Iliescu és társai „köszönetnyilvánításait” számtalanszor hallhattuk, olvashattuk a magyar nemzeti médiákban. De ugyanezek a médiák nem tájékoztatták a magyar közönséget arról, hogy a köszönetek nem a román nyilvánosság előtt hangzottak el! Pedig ott lett volna igazán értelmük: oltogatni a sokáig szított gyűlöletet. Így aztán a magyar közönség azt hihette-hitte, hogy amit ő tud, azt a román közönség is tudja. Eredmény: a magyar közvélemény tájékoztatlanágában lila reményfelhőkben ringatta magát – a román közvélemény ceauscescoid manipuláltsága pedig változatlan tény maradt.

A magyar olvasó ezekben a napokban már csalódottan lapozgatja, szemelgeti a romániai anyagokat. Talán nem is tudja: a magyar nemzeti médiák is jócskán hozzájárultak csalódásához. A magyar tájékoztatás a remény hevében önámító és ámító volt. Lehetett volna józan, okos mérlegelő, tényfeltáró. Reális esélyekre figyelmeztető. De ez a lehetett volna: csak két szó. És sajnos, vannak, maradnak a tények.

Spectator

Horn Ottawában

Horn Gyula külügyminiszter, kanadai kollégája, Joe Clark meghívására szerdán este hivatalos látogatásra Ottawába érkezett.

Horn Gyulát csütörtökön munkaregulin látja vendégül Ray Hnatyshyn, az ország új főköormányzója. Horn Gyula találkozott John Frazerral, a képviselőház és Guy Charbonneau-val, a szenátus elnökével, majd a délutáni órákban tanácskozik vendéglátójával, este pedig a kanadai külügyminiszter vacsorát ad Horn Gyula tiszteletére.

A magyar külügyminiszter pénteken Torontóba, szombaton Montrealba látogat. Mindkét nagy kanadai városban találkozik a helyi politikai vezetőkkel, a tartományok gazdasági életének személyiségeivel, a magyar közösség képviselőivel.

Horn Gyula hétfőtől Ottawában részt vesz a „Nyitott Égbolt” konferencia munkájában. A NATO és a VSZ országainak tanácskozásán szerződést dolgoznak ki a két szövetség egymás területe feletti kölcsönös felderítő repüléseiről. A tervek szerint az év folyamán Budapesten rendezik meg a konferencia második szakaszát, s ott alá is írják a megállapodást.

Az ottawai tanácskozás első két napján vesznek részt a külügyminiszterek, akik várhatóan sokrétű két- és többoldalú megbeszéléseket is folytatnak.

Nem kaszálni, gyomlálni kellene

Gyenesei István nem tesz feljelentést Pető Iván ellen

Nem múlhat el nap, hogy valamilyen sajtóorgánumban hírt ne adjanak választási csalásokról, kopogtatócédulákkal való visszaélésekről. Egy ilyen esetről számolt be a Kossuth Rádió Választó című műsorában Pető Iván, az SZDSZ ügyvivője és Balsai István, az MDF – és egyúttal az Országos Választási Bizottság – tagja vasárnap délután. Mint elmondták, dr. Gyenesei István, a Somogyi Megyei Tanács elnöke, aki független jelöltként indul a boglárlellei választókerületben, hatalmával visszaélve gyűjtötte illetve gyűjtötte a kopogtatócédulákat.

Mivel a „vádolt” közben Davosba utazott, hogy az Európai Régiók Közösségének meghívására és költségén részt vegyen a világgazdasági fórumon, nem tudtam megkeresni. Közben megkérdeztem a helyi, a területi és az országos választási bizottságot, hogy állnak az ügy kivizsgálásával. Meglepető választ kaptam, Gyenesei Istvánról eddig nem érkezett bejelentés, csak a Magyar Néppárt kereste meg őket, szerintük a tanácsi kézbesítők a kihordáskor vissza is kérték az ajánlócédulákat az MSZP jelöltjének, Horn Gyulának Somogyváron.

Szerdán hazaért Gyenesei István, és vállalkozott az interjúra.

– *Hogyan fogadta a rádióban elhangzott állításokat?*

– Nem ért váratlanul a vádaskodás. Amikor eldöntöttem, hogy indulok a választásokon, már akkor számoltam ennek veszélyével. Ezért talán még fokozottabban ügyeltem arra, hogy ne adjak valós támadási felületet, tudva azt, hogy árgus tekintetek figyelik tevékenységemet, és nem az alkalmas-

ságot fogják megkérdőjelezni, hanem az eszközök és módszerek használatát.

– *Nézzük a konkrét vádakat. Pető Iván szerint „a megyei tanácsi apparátus hatalmas vehemenciával gyűjti a tanácselnököknek az ajánlási cédulákat”.*

– A választási kampány indulása előtt – január 19-én – levelet írtam a megyei tanácson dolgozó kollégáimnak illetve a választókerületben működő tanácsok elnökeinek. Ebben tájékoztattam őket, hogy a választásokon független jelöltként indulok, másrészt a következőket kértem. Ezt most szeretném idézni: „jólesik, s el is kel most minden segítő, támogató erő. Mégis azt kérem, hogy munkaidőben feltétlenül tartózkodj a kampányomban való aktív részvételtől. Elsősorban azért, mert jó szándékú segítségedet esetleg ellenem fordíthatják, beosztásommal való visszaélésnek minősíthetik.”

– *Őn valóban előre számított a támadásokra, de ez a levél nem zárja ki annak lehetőségét, hogy kollégái mégis segítsék.*

– Természetesen, hisz a kollégáim között vannak olyanok, akikkel a kapcsolatomban barátságos viszonyok uralkodnak. Őket egyszer külön beszélgetésre hívtam – természetesen munkaidőn kívül –, ismét felhívtam figyelmüket az előre látható veszélyekre, ugyanakkor elmondtam, hogy örömmel veszem a segítségüket szabadidejükben, de mindenki a lelkiismerete szerint döntsön. Szerintem ezt senki sem kifogásolhatja. Már csak azért sem, mert több olyan kollégám van, aki különböző pártok akcióiban aktívan részt vesz.

Egyikük például az MSZP kaposvári kampányát irányítja. Ez mindenkinek a magánügye.

– *Pető Iván következő vádja: „A megyei lapban közzétették a tanácselnök úti programját, ami, hogy is mondjam, az esélyek egyenlőségét némileg befolyásolja. A megyei tanácsi apparátus – saját szemmel láttam – a tanácselnök úti programjához igazodva hordja az ajánlócédulákat.”*

– Ez az inkriminált „úti program” január 26-án jelent meg a Somogyi Néplapban, vagyis két nappal azután, hogy a cédulák gyűjtését el lehetett kezdeni. Igaz, volt olyan párt, amelyik már 24-e előtt hozzáfogott a gyűjtéshez. Az esélyegyenlőségről csak annyit, hogy az „úti program” alatt ott áll: „fizetett választási hirdetés, 107805”. Úgy látszik, ez elkerülte Pető Iván figyelmét, és az is, hogy a megyei lap minden jelöltnek naponta közli a programját, ráadásul ingyen. Azt végképp nem tudom, hogyan láthatta az előttem cédulát kihordó megyei apparátust. Az ajánlócédulákat a helyi tanácsok hordatták ki saját dolgozóikkal vagy pedagógusokkal. Ezt a megyében 24-ig mindenhol befejezték. Én az első választási körutat január 27-én tettem, másnap találkozhattam volna Pető Ivánnal Balatonszentgyörgyön – ő akkor tartott ott gyűlést – de a cédulák kihordását ott is befejezték január 24-ig.

– *Balsai István a stúdióban bemutatott egy levelet, amelyet Ön olyan választópolgárnak írt, aki nemrég töltötte be a tizennyolcadik évét, így először választhat. Bírálták azt, hogy ez a levél címeres fejléccel készült, alatta „Somogy Megyei Tanács elnöke” felirattal, illetve Balsai István szerint az első választók címét” csak az állami népszerűségi nyilvántartáson keresztül lehet megszerezni, tanácsi igazgatási úton”.*

– Lehet, hogy nem volt szerencsés ez a fejléc, de mint a megyei tanács elnöke, jogosult vagyok a cím használatára. A címer használatát pedig az etikai kódex sem tiltja. Itt szeretném azt is elmondani, hogy minden olyan anyagot, amit a megyei tanács nyomdája készít nekem, személyesen fizetek. Én vásárlom a borítékokat, bélyegeket, és segítőimmel nyálaztuk fel őket mind egy szálig. A nyomdánkat egyébként minden jelölt ugyanilyen feltételekkel használhatja, és ezzel több szervezet él is.

– *Hogyan jutott a címekhez? Az ÁNH-nál elutasították ezt a törvényesítést feltételező vádat.*

– A diákok címeit a területen működő középiskolák igazgatóitól kértem, ezt bárki más megtehetné volna.

– *Őn most elmondta védőbeszédét, de ettől függetlenül – ha bejelentés érkezik – valamelyik választási bizottság kivizsgálhatja a vádakat. Ha ezek mégis igazolódna, akkor Ön egy évtől három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. Ha a másik oldalról nézem a kérdést, Önt mindenféle bizonyítás nélkül súlyosan megrágalmazták a rádióban. Mit tesz ezek után?*

– Miután ezek a vádak nem fedik a valóságot, nyugodtan feljelenthetném a vádakat kinyilvánítókat rágalmazás miatt. Ugyanakkor tisztában vagyok azzal, hogy a választási kampány során önhibájukon kívül kerülhetnek egyesek nehéz helyzetbe, így Pető Iván is, mivel csak áttételes információi lehettek. Ezért nem tartanám etikusknak, hogy az első ilyen alkalommal bírósághoz forduljak. Számomra elégséges lenne, ha egy személyes találkozás után, Pető Iván – és mindazok akik e vádakat megfogalmazták – ennek az ellenkezőjét a Magyar Rádióban, e műsor folytatásában elmondanák. Még azt sem kérem, hogy bocsánatot kérjenek. Nem hiszem, hogy helyes úton járunk ebben az országban, ha a sok gyom miatt kaszálni akarunk. Nehézebb és fáradtságosabb a gyomlálás, de megéri.

Györfly Árpád

A PAV véleménye a hulladékelhelyezésről

Ófalun bejelentették a lakosság-
nak, hogy nem épül fel a település
határában a Paksi Atomerőmű Vállalat
hulladéktelepítője. A vállalat – mi-
után az Állami Közegészségügyi-
Járványügyi Főfelügyelőség nem
hagyta jóvá a létesítésre vonatkozó
kérelmét – a Szociális és Egész-
ségügyi Minisztériumhoz fordult
ügye felülvizsgálata érdekében.
A napokban értesülhettek arról, hogy
e főhatóság is elutasította kérelmüket.

Hova helyezik el így a Paksi Atomerőmű Vállalat rengeteg hulladékát? – kérdezte Maróthy Lászlót, a vállalat nukleáris igazgatóját az MTI munkatársa.

– E döntések nyomán alaposan fontolóra kellett venni, hogy a PAV területén miként tudjuk elhelyezni – a kérdés végleges rendezéséig – ezeket a hulladékokat – mondotta. Ez az ideiglenes megoldás néhány százmillió forintot igényelne, emellett meglehetősen nehéz megfelelő helyet ta-

lálni a vállalat területén ezeknek az anyagoknak.

A kormány megbízásából szakértői csoport foglalkozik most azzal, hogy miként lehetne a bezárandó pécsi uránbánya környékén elhelyezni a hulladékot. Mintegy 80 millió forintot fordítanak erre a kutatásra, és az év végéig fejezik be a munkát. A régi bányát csak a kutatásokhoz használják, az elképzelések szerint a hulladékot új vágatokban helyeznék el. Közben más területek után is kutatnak, ahol az ófalui gránitmasszívumhoz és vízzáró agyagrétegekhez hasonló adottságok lehetővé tennék az ilyen jellegű hulladékok elhelyezését. Egy biztos, bárhol is találunk megfelelő helyet, a lakosság megnyerése nélkül nem kezdünk hozzá az előkészületi munkákhoz – jelentette ki az igazgató. A PAV egyébként fontolóra veszi, hogy az ófalui létesítmény ügyében újra indítja az államigazgatási eljárást.

Alapítványi szövetség alakult

A kulturális, egészségügyi és oktatási alapítványok képviselői megalakították a Magyar Alapítványok Szövetségét. Mint Bernáth István választmányi elnök elmondta, az alapítványok szövetsége politikai céltól és ideológiai tartalomtól függetlenül segíteni szeretné az alapítványok érdekeinek közös védelmét, képviseletét, hazai és külföldi kapcsolataik kialakítását. A szövetség székhelyén (Budapest VII., Rottenbiller u. 16-22. Telefon: 121-4825) van lehetőség a csatlakozásra.

A szövetséghez tartozó 31 alapítvány, amelyek létrehozásában a társadalmi szervezeteken kívül magánemberek is közreműködnek, becsületes szerinti mintegy 200 millió forintot alapítványok segítségével a részben állami feladatokat ellátását. Így például a Ludwig Alapítvány, amelyet a Magyar Nemzeti Galéria közreműködésével hoztak létre, a magyar művészek, ezen belül is elsősorban a képzőművészek anyagi támogatásához járul hozzá. Az Erdélyi Művészetért Alapítvány és a Németh László Alapítvány főként az irodalomban eredményeket elért magyar, illetőleg magyar anyanyelvű művészeket támogatja. A Váci Kórház Alapítványa az egészségügyi ellátás színvonalán igyekszik javítani. Ötezer forintos alapítvány is van, ezt egy zeneiskola nyugalmazott igazgatója tette: minden évben a legjobb tanítványnak ítélik oda az alapítvány kamatát.

Rendkívüli közgyűlés obstrukcióval

Rendkívüli küldöttközgyűlést tartott tegnap délelőtt Szekszárdon a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége. Mint az a hirtelen bejelentett rendezvény előtt már nyílt titok volt, azért gyűlt össze a korábban kiírt február 17-i időpont előtt a hazánkban élő cigányság legnagyobb érdekképviseleti fóruma, hogy új vezérkart válasszon és ehhez csak vidéken, úgymond semleges területen láttak garanciát.

Az egybegyűlt 103 cigányküldöttet, akik Tolnából, Baranyából, Csongrádból, Szolnok, Szabolcs-Szatmár és Pest megyéből érkeztek, dr. Gémes Balázs néprajzkutató, a megyei cigányszövetség tagja mint levezető-elnök üdvözölte. Elsőként a szövetség alapszabályát módosították a demokratizálás jegyében. A megyei szervezetek teljes önállóságot és jogkört kaptak, hogy önmaguk sorsáról döntsenek, emellett az országos vezetésbe is olyan garanciákat iktattak be, hogy a korábban tapasztalt egyéni visszaélések, egyszemélyi vezetés a jövőben lehetlenné váljon. Eszerint a szövetség legfőbb döntéshozó szerve a küldöttközgyűlés lesz, ahova minden megye egyenlő számban delegál 10-10 küldöttet. Ez a korábbi szabályozatlanság ugyanis – aki bírja, marja alapon egyenlőtlen erőviszonyt és képviseleti lehetőséget teremtett. Hasonlóképpen a demokrácia fékjeként építették be a választmányt mint új testületet, amely két küldöttközgyűlés között hivatott a szövetség ügyeit intézni. Elfogadták egyúttal, hogy a szövetség székhelyét Budapestről vidékre helyezik át.

A következő napirendet érintette az a bejelentés, hogy a szövetség addigi főtitkára, a távollévő Mezei István levelet intézett az egybegyűltekhez, miszerint megbízatását nem tudja ellátni Nádai Gyula elnök együttműködésével. Hasonló értelmű nyilatkozatot tett az elnökség egy része is. Így kezdődött volna az elnökség kibővítésének a programja, amikor mintegy háromnegyed óra késéssel több-magával megjelent a közgyűlésen Nádai Gyula elnök. Több intermezzo és a levezető elnök erélyes közbelépése után terjesztette elő Szolnok megye képviselője bizalmatlansági indítványát, amihez egyenkénti szavazással hat megye csatlakozott, és egyúttal megválasztották a választmányba és az elnökségbe delegált tagjait – Pest és Szabolcs kivételével. Ez alkalommal ideiglenes Ellenőrző Bizottságot állítottak fel.

Igazi érdekképviseletet akar a cigányság is

A Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége főtitkárává Farkas Flóriánt, elnökévé Oláh Józsefet választották. A szövetség szóvivője dr. Gémes Balázs lett. A leírtakkal ellentétben az összejövetel nem volt atrocitás nélküli. A Pest megyei résztvevők – nem küldöttek – a Szabolcs-Szatmár megyéből érkezettekkel és a volt elnökkel együtt nem ismerték el a rendkívüli közgyűlés legitimitását, ők a február 17-i eseményen kívánnak e kérdésekben dönteni. Hogy jogilag miként ítéltető meg a probléma, arról dr. Tóth Teréz jelenlévő jogász is mértéktartóan nyilatkozott, hiszen az sem egyértelmű, jelenleg hány megye képviselteti magát a szövetségben. A jogász véleménye szerint tegnap Szekszárdon kettészakadt a cigányszövetség, amit feltehetően februárban deklarálnak majd. De személyes benyomását is hozzátette: ez az alulról kezdeményezett vezetéváltás és demokratizálási igény mindenképpen szimpatikus törekvés.

A csak a levezető elnök határozottságának köszönhetően csupán három óra alatt lezajlott közgyűlés után senki nem sóhajtott fel megnyugodva. Felmutatták ugyan a szövetségtől átvett több mint százezer forintot, amit nem költöttek el a szervezésre, mindenki saját költségén utazott el Szekszárdra és ígéretet is elhangzottak: nem tűnnek el nyomtalanul több tízezer forintos adományok a jövőben. Sajnos, senki nem fogta fel vészjelzésként a még mindig személyeken és pénzekon kontrázó résztvevők közül dr. Gémes Balázs szavait: „apró-cseprő ügyeken, személyi kérdéseken vitázunk, miközben egyre több helyen szabadulnak el az indulatok, zsidóznak és cigányoznak, és az új parlamentáris rendszerben semmiféle érdemi pozíciót nem szerzünk magunknak. Miközben minden párt a választásra készül, sehol nem lesz képviseletünk és meglehet, egy év múlva a cigányság többségének ennie sem lesz miből.”

A küldöttközgyűlés után az egykori elnököt kérdeztem meg, aki miután két kérdésből azt állapította meg, hogy nem független lapot képviselek, tollat ragadott és gondosan feljegyezte nevemet. Mondván, a főszerkesztővel konzultál ügyemben. Hasonló rámenősségre a cigányságnak is szüksége lett volna ez ideig...

Takács Zsuzsa

A nemzeti csúcs közleménye

Szűrös Mátyásnak, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnökének meghívására szerdán tanácskozássra ültek össze az 1989. december 8-i „nemzeti csúcs”-on részt vett pártok képviselői. Ezen részt vett Németh Miklós, a Minisztertanács elnöke és Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke.

A tanácskozás résztvevői abból indultak ki, hogy a következő hónapokban az ország stabilitásáért, a politikai élet tisztaságáért és a demokratikus intézményrendszer működőképességéért a pártok sokat tehetnek. Egyetértettek abban, hogy:

1.) A jelenlegi Országgyűlés alkotmányos működése idejére csak olyan törvények tárgyalását tűzze napirendre, amelyek feltétlenül szükségesek az ország kormányozhatóságához, a további békés átmenet biztosításához. A pártok, meghallgatva az Országgyűlés megbízott elnökének és a Minisztertanács elnökének tájékoztatóját, felkérték őket, hogy szűkítsék minimálisra a parlamenti előterjesztések számát és ennek megfelelően tegyenek javaslatot az ülészak napirendjére.

2.) A szabad országgyűlési-képviseleválasztásokig – az idő rövidsége miatt – nem alkotható meg a közzszolgálati törvény. Szükségesnek látják megnyugtatón azokat a szakértőket, tisztviselőket, akik eddig is valóban a közügyét szolgálták. Elfogadják és egyetértenek abban, hogy a közigazgatás funkcióváltása során az apparátus összetételénél a politikai hovatartozás – önmagában – nem lesz szelekciós

szempont. Ugyanakkor egyetértenek abban is, hogy a személyi állomány cseréje fokozatosan, körültekintően, a működőképesség követelményeit szem előtt tartva, a szakszerűség messzemenő figyelembevételével történjen. A jó szakemberekre továbbra is számítanak.

Fontosnak tartják, hogy a közrend és közbiztonság javítása érdekében a törvényes rendelkezéseknek az illetékes állami szervek szerezzenek érvényt.

3.) A konzultáció résztvevői – a pártok vezetői, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke, az Országgyűlés megbízott elnöke, a miniszterelnök – felszólítják a gazdálkodó szervezeteket, hogy a választási kampány idejére árpolitikájukban tanúsítsanak messzemenő önmérsékletet, különösen tar-

tózkodjanak az alapvető élelmiszerárak emelésétől, mert az tovább növelné a társadalmi feszültséget, nyugtalanságot váltana ki a lakosság körében.

Egyúttal felhívják az érdekképviseleti szerveket, hogy ugyanebből a célból az árakat alakító termelőknél vessék latba érdekévédő, érdekérvényesítő befolyásukat.

4.) Kifejezték azt a szándékukat, hogy a választási törvénynek megfelelően minden megtesznek a választások tisztaságáért. Elősegítik, hogy a választópolgárok a szükséges ismeretek birtokában szabad elhatározásuk és lelkiismeretük szerint, nyugodt légkörben szavazhassanak.

5.) Fokozott szükség van a társadalmi élet nyugalmának és a gazdaság működőképességének megőrzésére az új Országgyűlés összeüléseiig is. Ezért elkerülendőnek tartják a szélsőséges, hisztériakeltő, gyűlöletszító, erőszakra buzdító megnyilvánulásokat.

6.) Március 15-ét, a nemzet ünnepét méltó módon, az emberek közötti megértés és békeesség jegyében ünnepeljük. Ezen a napon szüneteljen a választási kampány, és ne legyen pártpropaganda.

7.) Március elején újabb tanácskozást tartanak, amelyre a köztársaság ideiglenes elnöke meghívja a pártok képviselőit, és egyeztetni velük a megtárgyalandó kérdéseket. A tanácskozáson a nemzeti és az önkormányzati vagyoni védelmének kezelése legyenek a legfontosabb napirendi pontok.

A résztvevők felkérlik az ország sorsáért felelősséget érző pártokat, szervezeteiket, érdekképviseleti szerveket és más szervezeteket, hogy ebben a szellemben fejtsék ki tevékenységüket.

Három kívánság – követelés

A Nemzeti Kiszgazdapárt, mint csütörtökön Szegeden tartott sajtótájékoztatójukon bejelentették, három pontba foglalt követelést juttatott el a kormányhoz a hazai hústermelés, -felvásárlás és -eltetés gondjainak megoldására. A párt először is azt követeli, hogy a kormány a kartell-ellenes jogszabályok alapján azonnal szüntesse meg a „Húscéhet és a Húspári Egyesület”. Továbbá: a kormány döntson úgy, hogy a húspári bevételek 10 százalékát olyan, az állami táphoz szükséges fehérje vásárlására költse, amely lehetővé teszi a hús minőségének és a hústermelés gazdaságosságának javítását, s a vásárolt fehérjét ingyen kell szétosztani a magántermelők között. A követelések harmadik pontja az, hogy a kormány azonnal kezdje meg a húskereskedelem privatizálását.

Az utolsó pontosítások

A képviselők és a szakemberek az utolsó pontosításokat végzik az Országgyűlés ügyrendjén. A módosítás célja nem csupán az, hogy az alkotmány rendelkezései alapján kiigazítsák a működési szabályokat, hanem az is, hogy az újonnan megválasztandó Parlament egyáltalán elkezdhesse munkáját. Az Országgyűlés ügyrendi bizottsága szakértők és a pártok képviselőinek bevonásával folyamatosan dolgozik az ügyrend módosításán – csütörtöki ülésén már csak kisebb szövegkorrekciókról tanácskozott.

A bizottság ugyan határozatképtelen volt, tanácskozásán főként a meghívottként részt vevő pártok – az MDF, az MSZP, a Független Kiszgazdapárt és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt – küldöttei és a szakértők folytattak eszmecserét. A szövegpontosító javaslatok azt a célt szolgálták, hogy a Parlament a februári ülészakán véglegesítse azt az átmeneti ügyrendet, amely az új Országgyűlés számára fogódzót nyújt.

Az alkotmányhoz kapcsolódó módosítások egyébként arra vonatkoznak, hogy megváltozott az államforma, megszűnt az Elnöki Tanács, ennek megfelelően megváltoztak az Országgyűlés alakuló ülésére vonatkozó szabályok is, s ezeket az ügyrendben is rögzíteni kell.

Korszerűtlen kereskedelmi áruszerkezet

Marhák és sertések importból

Az 1989. évi népgazdasági tervből egyetlen szám valósult meg igazán, a kereskedelmi forgalom export-import mérlege a tőkés relációban 544 millió dollár aktívumot mutat – mondta Beck Tamás kereskedelmi miniszter a tavalyi évet értékelő sajtótájékoztatóján. A rubelelszámolás mutatója korántsem ilyen szép, 550 millió a többlet az áruforgalomban, ami tulajdonképpen kamat nélküli hitelnyújtást jelent KGST-partnereink számára. Nem javult a külkereskedelem áruszerkezete sem, elsősorban nyersanyag és anyag jellegű termékeket exportálunk. Számtalosan fejlődött a Dél-Koreával folytatott kereskedelmünk, a forgalom elérte a 70 millió dollárt, az idénre pedig további 20 millió növekedést terveznek.

A nagy vihart kavart rubel-exportengedélyek felülvizsgálata kapcsán a miniszter elmondta, hogy már a tavalyi év végén javasolta ezt az intézkedést a Kereskedelmi Minisztérium a kormánynak, mely akkor úgy döntött, hogy a minisztérium a Gazdasági Kamarával együtt intse önmérsékletre a vállalatokat, ám ahol a vállalati érdek az erőteljes rubelexport irányába hatott, ott ennek semmiféle eredménye nem volt.

Így kialakult az a helyzet, hogy a KGST-be exportáló vállalatok két héten belül forintjukhoz jutottak, míg az országba az ellentét nem érkezett meg. Ez áruhiány gerjesztette infláció mérséklésére nyugati hitelekkel kellett árufedezetet teremteni. Az IMF erőteljesen tiltakozik a KGST-nek ily módon nyújtott kamatmentes hitel ellen. Mindemellett a Szovjetunió gazdaságának szétzilálódása, a szállítások körüli zűrzavar tette szükségessé az exportengedélyek felülvizsgálatát. Azok a cégek, melyek megfelelő elmentelt felkutatva kívánnak szocialista piacra exportálni, továbbra is zöld utat kapnak.

Az élelmiszerek kivitelére vonatkozó korlátozásokat változatlanul fenn kívánják tartani, mivel az új jugoszláv dinár-márka árfolyam következtében a jugoszláv turisták 2,5-szer olcsóbban juthatnak élelmiszerhez nálunk, mint odahaza. Naponta hozzávetőleg 60 ezer turista érkezik a Szovjetunióból Magyarországra, szintén bevásárlási célzattal, ami még csak tovább növeli rubelaktívumunkat. Részben a bevásárlóturizmus, részben a termelés miatt az idén arra kényszerültünk, hogy svájci frankért vásároljuk jelentősebb mennyiségben sertéshúst, 800 tonna

étolajat, melynek minden palackján húszforintnyi ártámogatás van, továbbá fűszerpaprikát, valamint Hollandiából vajot és margarint. A közeljövőben tőkés importból leszünk kénytelenek beszerezni több ezer tonna marhahúst. Mindemellett az ideai élelmiszer-ellátás nem lesz rosszabb – ígéri Beck Tamás – mint a tavalyi, hiszen összességében húszmillió dolláros alapot különítettek el az élelmiszerimport számára.

Az 1990-es tervek kapcsán a miniszter elmondta, hogy igen szigorú követelményeknek kell megfelelnie a kereskedelemnek. Hétszázmillió dollárra kell növekednie az aktívumnak, a fizetési mérleg hiánya pedig a tavalyi 1,5 milliárddal szemben 600 milliónál nem lehet több. Ez 7-8%-os tőkés exportnövekedést jelent. Rubelforgalmunkban el kell érni az 500 millió rubeles passzívumot, de ez úgy tűnik, hogy még az engedélyek felülvizsgálatával sem fog sikerülni.

A belkereskedelmi forgalom tavaly volumenében két százalékkal csökkent, az idén is kismértékű csökkenéssel számolnak. A személygépkocsik behozatala a KGST-piacról a tavalyihoz hasonlóan alakul, bizonytalan a Skoda Favorit gépkocsik ára (jelenleg Csehszlovákiában 80 ezer korona), s a minisztérium le kíván mondani egy 20 ezer darabos kétütemű Trabant-megrendelést. Az NDK partner ebbe hajlandó lenne belemenni, de csak akkor, ha ugyanilyen értékben „lemondhat” az IKARUSZ buszairól. A négyütemű Trabantoknak még nincs ára, de biztos, hogy nem fog az olcsóbb kategóriába tartozni. Felülvizsgálják a soron kívüli kiutalások rendjét. 50%-kal csökken az így elosztott mennyiség, az orvosok és állatorvosok a tavalyi évnek megfelelően kapnak gépkocsit. Változik a tíz százalékos előleg mértéke is, a várakozási idő és a mindenkor kamat függvényében 0-40% között fog mozogni.

Az élelmiszer-kereskedelem dolgozóit az 1990-es évben 20%-os adómentes bérnövekedésben részesülnek.

A miniszter végül hangot adott annak a magánvéleményének, hogy a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek árának felszabadítása nem volt szerencsés, amíg monopóliumok léteznek, a szabad árak nagy veszélyt jelentenek. (A további áremelések mértékéről csupán annyit mondott, nem kiszámítható, a leggyorsabb a delphoi jósdához fordulni.)

– csik –

Növények hótakaró és csapadék nélkül

110 éve, amióta nálunk a csapadékot mérik, nem volt ilyen kevés belőle Magyarországon, mint az elmúlt időszakban. Ezt már a tavasszal fejlődésnek induló növények is könnyen megsínylik.

Veszélyt, nagyobb gazdasági kárt azzal okozhat a szélsőségesnek mondható időjárás, ha az előbbi tendencia tartósan mutatkozik és a szokottnál nagyobb meleg hatására a fák rügyfakadása megindul, majd ezt erőteljes lehűlés követi. Erről – legalábbis a meteorológus szakember szerint – szó sincs, mivel a 10 napos előrejelzés csupán kisebb lehűlést mutat. A meteorológiai szolgálat számsorai egyébként arról tanúskodnak, hogy a mostanihoz hasonló téli száraz, csapadékszegény időszak 10–15 évenként beköszönhet.

Számoljunk csak! ✓

Drága lesz a képviselő?

Az Országgyűlés ugyan nem szavazta meg, de mégis valószínű: a most megválasztandó képviselők fizetése körülbelül három-ötszöröse lesz a magyar átlagfizetésnek. Ez igen! – mondhatnánk első hallásra, de mégse hamarkodjunk el csodálkozó és irigykedő felkiáltásunkat. Érdekes végiggondolnunk két kérdést. Az egyik: a mostani képviselőktől mit lehet elvárni, s azért, amit tesznek, megfelelő juttatást kapnak-e? A másik: milyen követelményeket támaszthatunk a fenti, igen tisztes összegért a jövőendő honatyaival szemben?

Az első kérdésre lényegében egyszerű a válasz. A mostani döntéshozók párt- vagy népfrontmegbízásból afféle műkedvelő politikusok. Egy részük szakember ugyan a maga területén, de gyakran csoportérdekeket képvisel, legfőbbjük azonban alig emelkedik az átlagosan tájékozott állampolgár fölé. Ebből következik, hogy – ha nagyon diszkréten fogalmazunk – manapság inkább öntudatból, borralalószerű tiszteletdíjért végzik *mellékes munkájukat*, azaz hoznak törvényt, interpellálnak, szavaznak, a választók s az ország ügyeiben eljárnak. A régi szó-lással azt lehetne mondani: „kis pénz, kis foci”, de azért azt is tudjunk mindannyian, hogy hiába tömnénk pénzzel egy járási bajnokságban szereplő csapatot, az bizony aligha állná meg a helyét az NB I-ben. (Még ebben sem...)

A választások utáni Országgyűlés fő-állású politikusokat szeretne látni padso-

raiban. Olyanokat, akiket nemcsak a központi akarat és a kormány informál, hanem maguk is éjt nappallá téve minden rájuk bízott kérdésben tájékozódnak, vagy még helyesebb, ha tájékoztatják magukat. Természetesen, nem ingyen. Az információ beszerzésére fordítják fizetésük egy részét. (Ebbe értendő az intenzív kapcsolattartás is a választókkal.) Figyelmüket nem vonhatja el munkájukról a napi anyagi gond, vagy ami ennél rosszabb, bár ma gyakorlat: az a kapcsolattartás, amely a XX. században valóságos urambátyám viszonyokat teremtett. Azzal is számolnunk kell, hogy a képviselő magánéletének egy részét szintén fölládozza majd a köz érdekében. Szinte egész évben távol lesz családjától, reménye sincs arra, hogy önállóan vállalkozzon, ha lelkiismeretesen dolgozik, aligha marad ideje mellékmunkára. Igaz viszont, mindezt meg is lehet tőle követelni, sőt, meg is kell.

Mi a biztosíték arra, hogy mindez így is lesz? Mondhatnám, hogy semmi, de ez nem igaz. Helyette inkább azt tanácsolom, szakítsunk az eddigi „ügyis-mind-egy, ki lesz”-elvvvel, s megfontoltan, alapos mérlegelés után adjuk voksunkat az arra legérdemesebbnek. Akkor talán igazul is el lehet már egyszer mondani az Aczél György szájából oly hamisan szólamos József Attila-kifejezést „a dolgozó nép okos gyülekezetéről”.

Erdődi T. László

Tisztelt Újságolvasó!

Az elmúlt időszakban Pavics Lázár aláírásával különféle lapokban több olyan cikk jelent meg, amely a Magyar Alumíniumipari Tröszt gazdálkodásáról a valóságtól eltérő képet festett, következésképpen jó hírnevét sértette.

A nyilvánosság és a sajtószabadság okán lehetővé vált ezen „magánemberi” vélemények megjelenése.

A jövőben Pavics Lázár aláírással megjelenő bármely, a Magyar Alumíniumipari Tröszt-öt érintő cikkre, felvetésre nem válaszolunk és ezért a t. Olvasó elnézését, megértését kérjük.

A magyar jog lehetővé teszi igényeink bírósági úton történő érvényesítését és – ha ez szükséges – a jövőben is ezzel fogunk élni. (x)

Budapest, 1990. január 31.

Magyar Alumíniumipari Tröszt

Hajmáskért a környéken csak „Kis-Moszkvának” emlegetik. Szomszéd falvakból származó csúfnévnek gondoltam az elnevezést, ám *Hornyák Ferenc*, a községi tanács elnöke felvilágosított, hogy az itt állomásozó szovjet katonától származik a név, akiket a laktanya központi épületének tornyai a Kremlre emlékeztettek. Szovjet „testvéreink” tehát otthon érzik magukat Hajmáskéren. Vajon a hajmáskéri is?

– *Letakart falu ez* – mondja az elnök –, *s különösen hátrányos helyzetű amiatt, hogy a szovjet katonaság takarja le.*

A letakarás az azt kell érteni, hogy a községet három oldalról egy hatalmas lóter határolja, míg dél felől a vasútvonal, a 8-as főút és a Séd folyása szab határt terjeszkedésének. A falu közepén pedig jókora laktanya terpeszkedik; a háború vége óta szinte kizárólag a szovjet hadsereg használatában. Lakossága szerény becslések szerint is többszöröse a községének.

A kényszerű „társbérlet” persze konfliktusok sorozatát hozza magával. Azt ugyan alaptalan híresztelésnek minősíti Hornyák Ferenc, hogy belövésektől kellene tartania falujának. Mint mondja, a lóter elhelyezkedése olyan, hogy a lövegek Hajmáskérnek háttal helyezkednek el. Szülőfalujában, Öskün megesett, hogy eltévedt lövedék csapódott be lakóházba, s halott belövésekről Lókúton, Gyulafirátóton is, Hajmáskéren azonban szinte kizárt az ilyesmi. A szovjet katonai jelenlét okoz épp elég kellemetlenséget anélkül is.

Legalább a katonai mozgásokkal járó rezgés- és zajártalmakat kell említeni. Különösen a hadgyakorlatokra más vidékekről idevezényelt egységekkel fordul elő, hogy kivagonfrozásuk után

Hajmáskér, a letakart falu

Mi legyen a „Kis-Moszkvából”?

a vasútállomásról a falun keresztül indulnak meg a lóterre. Lánctalpasok ugyan ritkán tévednek be, de a nagytestű Krazok, Kamazok, Urálok és egyebek konvojai is épp elég kárt tudnak okozni az utakban, épületekben, s nem utolsósorban a lakosok idegrendszerében. Allandó konfliktusforrást jelentenek a szovjet katonák által elkövetett kisebb-nagyobb lopások; különösen a kerti lopások számítanak szinte mindennaposoknak. Verekedések is előfordulnak a helybéli legények és a katonák között.

Az összecsapások oka egyébként nem valamiféle nemzetiségi gyűlölködés, inkább csak a virtuskodás. Az egyes katonák – főként a sorállomány – iránt inkább sajnálattal elegy szimpátiát tanúsít a falu népe, amiért otthonuktól ilyen távolra kényszerítette őket a szolgálata. Abban azonban pártállástól függetlenül tökéletesen egységes Hajmáskér közvéleménye, hogy jó volna megszabadulni a szovjet katonai jelenlétől.

A korábban gondosan titkolt, majd szinte csak vágyálomként kimondott óhaj immár elérhető realitásnak látszik, hiszen a szovjet csapatok kivonásáról elvi megegyezés született. Vajon készül-e a falu arra a napra, amikor az egyik honfoglaló magyar törzs nevét őrző Hajmáskér megszabadul ragadványnevével, a „Kis-Moszkvától”? Lesz-e elképzelése, beleszólása abba, hogy mi történjék a megürülő épületekkel, objektumokkal?

– *Beleszólásunk korlátozott* – mondja Hornyák Ferenc tanácselnök –, *hiszen a szovjetek által használt területek, létesítmények tulajdonjoga a magyar államé, kezelői joga a Honvédelmi Minisztériumé. S bár az új önkormányzati törvény remélhetően nagyobb beleszólást ad a lakosságnak saját településének sorsába, a lehetőségeink azért is korlátozottak, mert ezek az épületek laktanyának épültek, s elsősorban arra alkalmasak.*

Az 1906–1910 között létesített hajmáskéri katonai objektum az akkori magyar hadsereg legkorszerűbb lótere lett. A hagyomány szerint a lövészeti nulla-pontnál lévő út azért kapta a Király út nevet, mert *Ferenc József* is járt arra. A Horthy-hadseregnek is jelentős bázisa volt Hajmáskér. Itt működött például a M. Kir. Honvédség központi fegyverjavító műhelye. Az ún. *Schmall-gyárban* kitűnő vasas és fém munkás szakmunkás dinasztiák nevelődtek ki, s még ma is ezek adják a környékbeli gyárak szakembereinek magvát. Hajmáskéren működött a *tűzérképző főiskola* is. Mindez a gazdasági-társadalmi élet egyértelmű felvirágzását hozta a községnek, amelynek a népszámlálási statisztika szerint 1910-ben még csak 900, 1941-ben már 4711 lakosa volt. A legújabb, az ideai népszámlálás pedig 1350 lakost mutatott ki.

A statisztika persze „csal”, hiszen az 1941-es létszámban kimutatja az itt élő magyar tisztet, tiszthelyetteseket is, míg az öröklakásaikban „ideiglenn-

sen állomásozókról” nem vesz tudomást. Am igazat is mond a statisztika, hiszen a szovjet katonaság idegen test a faluban. Falai közé zárkózó, önálló szervezet – míg a Horthy-féle tisztikarra egyebek mellett négy jól menő melegkonyhás vendéglátóhelyet lehetett alapozni...

Nem csoda, hogy sok más magyar településsel ellentétben a magyar katonaság szívesen látott szomszéd lenne Hajmáskéren. Tudják persze, hogy a magyar honvédség is „fogyókúrára” van fogva, ám okkal bíznak benne, hogy parancsnokai felismerik: az itt rendelkezésükre álló infrastruktúra – nagy befogadóképességű laktanyák, tiszt lakótelep, garázsok, üzemépületek – igénybevételével tehermentesíthetik a közeli városokat (Veszprémet, Várpalotát, Székesfehérvárt), melyekben körülményeik elég szűkösek. A magyar katonák betelepüléséről a statisztikailag is kimutatható lakosság számának gyors növekedése várható, ami korántsem mellékes akkor, amikor a tanácsok rendelkezésére álló központi támogatást és a személyi jövedelemadóból befolyó pénzeket „fejkvóta” alapján, a lakosság szám arányában kapják a települések...

Hát még, ha valami ipart is ide lehetne csábítani! S ha már lehet, miért ne valami húzóágazati, csúcstechnológiát képviselő? S miért ne lehetne? Üzemnek alkalmas épületeknek bőven vannak, az infrastruktúrát pedig jónéhány város is megirigyelhetné: közel a főút, a vasút, vadonatúj a telefon göcközpont, van vezetékcsatlakozás és csatornahálózat... A perspektíva ragyogó – a bekötőútmal azonban ma még cirillbetűs feliratú órbódé vigyázza a forgalmat.

Láng György Géza

Pártok a felelősségről I.

– Közép- Kelet-Európa szinte valamennyi államában földrészszerűen omlott össze a sztálini típusú egypártrendszer. Az NDK-ban és Bulgáriában már a felelősségre vonások is megkezdődtek az elmúlt évtizedekben elkövetett bűnökért. Volt vezetőik rács mögött. Nálunk azonban nagy a csend, bár igaz, ami igaz, az MSZP néhány nevet koncul odavetett a nyilvánosságnak: ők a bűnösök! Valóban csak ők lennének? Egyáltalán kiknek a felelősségéről lehet beszélni?

– Nyilván azoknak a felelősségéről van szó, akik idáig juttatták az országot. Egy rossz rendszer következményeit viseljük. A rendszer rossz, azonban ez a személyes felelősséget még nem szünteti meg. De az SZDSZ soha nem ringatta magát abban az illúzióban, hogy egyes emberek felelősségre vonásával a problémák megoldhatók. Mi azt mondjuk, hogy a rendszert magát kell megváltoztatni, s ezen belül kell a személyes felelősséget megállapítani! Nem hisszük, hogy csak az az öt ember – akit az MSZP felsorolt – lenne a felelős az elmúlt negyven év rendszerének problémáitért.

A felelősség ennél sokkal szélesebb kört érint. A szó jogi értelmében azonban csak azok a személyek vonhatók felelősségre, akik érvényes jogot sértettek. Visszamenőlegesen semmiféle jogszabály nem hozható, amely alapján bárkit is felelősségre lehet vonni!

A közösség veti ki magából a méltatlanokat

Interjú Pető Ivánnal, a Szabad Demokraták képviselőjével

Tudomásul kell venni, hogy a felelősségre vonás lehetősége korlátozott. Aki állami javakat eltulajdonított, sikkasztott, lopott, annak a felelőssége egyértelműen megállapítható. Ettől külön kell kezelni az úgynevezett politikai felelősség kérdését. Jócskán vannak ebben az országban olyan emberek, akiknek viselniük kell valamiféle következményt amiatt, hogy bár jogot nem sértettek, de olyan döntéseket hoztak, amelyeket nem lett volna szabad meghozniuk! Példaként a közelmúlt belügyminiszterét tudom említeni, akinek a politikai felelősségét meg lehetett állapítani a lehallgatási ügyben, ezért lemondani kényszerült miniszteri funkciójáról. Tehát a politikai felelősség megállapítása – anélkül, hogy ezt tételesen rögzítenék – automatikusan azzal jár, hogy az érintett többé Magyarországon nem tevékenykedhet a közéletben, nincs esélye arra, hogy fontos beosztásba kerüljön. Olyan rendelkezések meghozatalára persze szükség van, amelyek a korábbi, igazságtalan, egyeseknek különleges előnyöket biztosító jogokat megszüntetik. Nyilvánvaló, hogy Grósz Károly nem egy életre szóló rendelkezést hozott, amikor (visszamenőlegesen is!) a mindenkori miniszterelnöki fizetéssel azonosan állapította meg a miniszterelnök nyugdíját. Ezt a ren-

delkezést meg kell változtatni! Semmivel nem szolgáltak rá az elmúlt évtizedek magyar miniszterelnökei, hogy ilyen megkülönböztetett figyelemben részesítsük őket. Ezt alacsonyabb szinten is végig kell vinni. Ne legyen kiemelt nyugdíja azoknak, akik bizonyos szintű állást betöltöttek, hiszen nem végezték olyan jól a munkájukat, hogy különleges bánásmódban részesüljenek.

– *A Szabad Demokraták hogy vélekednek egy, az országon végigsöprő esetleges felelősségre vonási hullámról?*

– Generális rendelkezésekkel nem lehet a problémákat megoldani. Nem lehet megnevezni személyeket, tisztségeket, beosztásokat, hogy ezek felelősségét feltétlenül meg kell állapítani. Nem lehet automatikusan kimondani, hogy minden tanácselnököt vagy párttitkárt meg kell büntetni. Majd minden regionális egység, minden település, közösség egy idő múltán kiveti magából a méltatlanokat! Mert a közösség tudja, ki az, akinek viselnie kell a felelősséget, s ki az, akinek nem. Ebben központilag nem lehet beleszólni. Bár én azt gondolom, hogy a legtöbb tanácselnököt nem fogják újraszervezni. Am nem mindegyiknek fogják megállapítani a politikai vagy bármilyen más felelősségét?

– *A helyhatósági választásokat követően mennyire kell tartani a volt helyi vezetőknek elszámoltatástól? S a közigazgatásban dolgozók okkal érzik magukat bizonytalanságban?*

– Elvileg minden megválasztott tisztségviselőnek joga, hogy megnézzék, mivel dolgozik, s az illető alkalmas-e az együttműködésre. Én azt gondolom, hogy a szigorú elszámoltatás soha nem szokott „sikerülni”. Ha elharapóznak az országban, hogy itt mindenki el lesz számoltatva ilyen alacsony szinten is, akkor az embereket arra kényszerítik, hogy megpróbálják eldugdosni az olyan vagyont is, amelyet jogos munkával szereztek. S az történik, ami ilyenkor történni szokott, hogy tudniillik az ügyesek, akik rászolgáltak a felelősségre vonásra, épp azok bújnak ki alóla. A Szabad Demokraták álláspontja, hogy az adott település lakossága többé-kevésbé számon tartja, az elmúlt években, évtizedekben ki mit csinált. Egy vállalat, egy termelőszövetkezet, egy település tudja, hogy kit akar tisztségviselőnek, s kit nem.

Persze, természetesen szükség van arra, hogy az érdemtelenül szerzett privilégiumoktól megfoszunk bizonyos embereket. Azonban a generális elszámoltatásnak sem én személy szerint, sem pedig az SZDSZ, mint politikai párt, nem híve.

Cseke Hajnalka

Elrepült a Turul madár

mert itt találjuk Nausch Géza tatabányai ötvösművészt, aki arra vállalkozott, hogy a Turult felújítja. Már a múlt évben végezni kellett volna a bontással, de technikai problémáink voltak, s vannak most is.

– Csak darabonként tudjuk szétszedni. Először a csőr- s a nyakrészt vettük le. Ma éppen a farokrész tollait. Sajnos a szél olyan erős, hogy a nagy rézlemezekkel nem lehet dolgozni. Alkalmat kell arra is keresni, hogy nagydarúval jöhessünk. Berger-Kato daru kell, mert 3–4 tonnás darabokban tudjuk csak szétszedni és elszállítani a műhelyem udvarára.

– És milyen lesz majd az új madár?

– Remélem szebb, mint a régi.

Több okom is van ezt állítani, mivel új anyagokkal fogok dolgozni.

Ez a madár a mostani megállapításaim szerint nem is igazi vörösréz lemezekből készült. Majd megvizsgáljuk, aztán döntünk, hogy milyen lemezt használjunk, és milyen vázra szereljük föl.

A lakásom udvarán van hely bőven, segítséget is kérek ötvös kollégáktól, másoktól is, hogy mielőbb felállíthassuk a majdani új alapra a madarat. Mert a terméskő talapzat semmiképpen nem való ide; megterveztettem szakemberekkel az alapot.

„A Honfoglalás 1000 éves évfordulójára a Milleneumi ünnepségek rendezőbizottsága állította fel 1896-ban. 1895-ben készült vörös részből, alkotója Donáth Gyula szobrász. Közép-Európa legnagyobb madáralakja. Magassága 22 méter, szárnyainak fesztávolsága 14 méter. A II. világháború során megrongálódott, az emlékművet a városi tanács 1959-ben állította helyre.”

Ezeket a szavakat a Gerecse-hegy Turul-csúcsán lévő emlékműről alig lehet elolvasni. Az idő vasfoga megett a márványra vésett írást. Fősték nem mutatja a betűk formáját, ám ujjbeggyel ki lehet tapogatni. Azonban a Turul madár, amely a magyarság egyik jelképe, szinte szétesett.

Ha szemből nézzük a hatalmas madáralakot, laikusként is megállapíthatjuk, hogy a madár el akart röpülni az idők folyamán. Jobb oldalra tekeredett el, nyilván az állandó szél miatt, s mert a „tollait” tartó acélváz az idő martaléka lett – eltörött; a madarat tartó terméskő-építményt pedig szétszedte a fagy.

A 330 méteres hegytetőn álló emlékmű környéke vandál kezekre utal. A madarat körülvevő kerítés is ma már csak dróthalmaz. Tehát föl kellene újítani az egész környéket.

A madár körül újabban valamiféle mozgás látható. Szerencsénk van,

Teherautón a madár farokrésze

A mester

– Mennyibe kerül majd a munka, az új madár?

– Költségekről nem tudok beszélni, hiszen a bontás és az építés folyamán is előállhat új helyzet. Egyelőre a bontás és az elszállítás a fő tennivaló, életveszélyes az emlékmű. A turisták egyre rongálják, hiába van körülkerítve. Most végre elkészítettem a bontáshoz az állványzatot. Jobb lesz mielőbb elhordani a Turul utolsó maradványát is, és majd a jövő év végére talán elkészülünk a felújítással. Nekem március végéig kell a költségvetést leadni.

Körülnézünk a hegytetőn. Romba döntött padok, asztalok. A nyári vendéglő feltörve. A véccéjűtök a bokrok alatt. A mester elindítja kis teherautóját, rajta a madár farkával...

Pálkovács Jenő

fotó: Kapfinger András

Csalok

Nem szabad cigarettáznom. De...ugye ismeritek, sorstársaim. (Engedjétek meg, hogy tegezzek.)

Nos, a koporsószeget elfogyott; újat kellett vennem.

Nem volt a megszokott, s áttettem a kedvelt dobozába.

A barátom, akivel üldögéltem, rám kérdezett:

– Miért tetted ezt?

– Hogy a kedves ne lássa, hogy a másik már elfogyott. Mondom én.

– De hisz ez csalás – így ő.

Valóban az. És mert nem magam csapom be, becstelenség.

No, sorstársaim, lehet így élni?

Bögözi-Kádár János

Ceausescu él!

Exkluzív interjú Sütő Andrással

Marosvásárhelyen egyre inkább felszínre kerül az iskolaügyből fakadó ellentét. A Bolyai Líceum – közel 500 éves fennállása alatt – a magyar oktatás erdélyi fellegvára volt. Gheoregin Dej, majd Ceausescu azonban fokozatosan elrománosította az ősi intézményt. A forradalom után pedig a Vásárhelyen élő magyarok, akik a város lakosságának felét teszik ki, joggal követelik vissza e nagymúltú iskolát. S mert az eddigi magyarellenés tendencia él, e követelésekből óriási problémák adódnak. Erről kérdeztem Sütő Andrást otthonában, Marosvásárhelyen.

– Zajlik a küzdelem, a vita az iskolák ügyében. A megyei Frontok illetékesei próbálnak egyezkedni a román igazgatókkal, tanárokkal, szülőkkel, diákokkal, diákbizottságokkal. Résztint a városi Frontok keretén belül próbálják megoldani a vitás kérdéseket, részint a diákok egymás között vitatják meg a felvetődő kérdéseket. Sajnos, e vitáknak inkább negatív, mint pozitív az eredménye. Teljességgel abszurd jellegűt ölt némelykor a vita. Ez abból adódik, hogy az erdélyi magyar kultúra kérdésében a Ceausescu-féle kultúrpropaganda magát a román népet vezette félre. Olyan téveszmékkel fertőzte meg az ifjúságot, melyek akadályozzák magának a román népnek is a tisztánlátását ebben a kérdésben. Mert hiszen miként értené meg az a román diák az önálló magyar iskola visszaállításának az óhaját, például a volt Református Kollégium esetében, ha ő úgy tudja, mert úgy tanították neki, hogy ez soha nem volt magyar iskola. Többek közt azt tanították már sok évvel ezelőtt, hogy az erdélyi ősi kollégiumok, amelyeknek az indulásuk periódusában latin volt a tanítási nyelvük, ezek román iskolák voltak. Hiszen latin név, latin nyelv. Csak román lehetett ilyen formán. S van még sok ehhez hasonló téveszme. Arról nem is beszélve, hogy az eddigi vezetők nehezen mondanak le azokról az anyagi előnyökről, melyeket e téveszmés világban mint előjogot élveztek.

Folytatólag azt kell mondanom, hogy igen keserves ez a folyamat, ugyanis magának a vitának a lehetősége is meglehetősen csökken. Az indulatok vezérlik a megbeszéléseket. A józan és racionális érvelést sok helyen nem fogadják el, kifütyülik azokat a román értelmiségieket is, akik a mi pártunkon állnak. Vannak olyan hangok, melyek nemzetárulónak bélyegzik a józan gondolkodású románokat. Vannak akik azt vallják – Ceausescu eszméit hordozva –, hogy minek itt magyar iskola, hiszen már nem is beszélhetünk románokról és magyarokról, hanem egy újfajta keverék népről, mely már vérségileg is teljesen összekeveredett. Így felesleges az elkülönülés...

Az érvelés kapcsán nem is kell mondanom, ezt úgy értelmezik, hogy magyar jelenlétre nincs szükség az államvezetésben, az iskolai hálózatban,

mivel vérségileg össze vagyunk keveredve. Am ha valaki azt veti fel, hogy miért baj, ha magyar kerül mégis az állami apparátusba, a válasz már nem ilyen egyszerű. Akkor már nem ismerik el a vérségi keveredést. Csak az előítélet és az előjogok alapján tudja ez a réteg elképzelni a jelent és a jövőt. Ezek a viták naponta zajlanak, immár hetek óta. Ehhez társulnak a helyi napilapok, amelyek megfenyegetik azokat, kik önálló magyar oktatást kívánnak létrehozni. Ezeket nacionalista, sovén elemeknek titulálják. A minapi román újság úgy fogalmazott, hogy ezek elmebetegek, kiknek kórházban a helyük vagy a Duna-Fekete-tenger csatornánál. Ceausescu él! Ceausescu a sírból is küldi üzenetét annak a rétegnek, mely nem tudja elképzelni az erdélyi valóságot, csak úgy, ha asszimilálja a nemzetiségeket.

Hogy miként alakulhatott ki és mi a kiút ebből a helyzetből lehetőleg konfliktus mentesen, véleményem a következő: – Ezt, mivel egy fentről irányított intézkedés sorozat következménye, csakis a fentről jövő intézkedések sorozatával lehet helyreállítani. Én a mai elvet tartom vitathatónak. Az elv pedig így szól; alulról jövő kezdeményezések és eszmecserek, falusi, városi, megyei szinten kezdeményezett megbeszélések keretében kell tisztázni a reális lehetőségeit az anyanyelvi oktatásnak egyetemi szintig. Ez az elv kifogásolható. Mert amit rendeletek útján töröltek el, azt csak rendeletek útján lehet visszaállítani. Ugyanis olyan objektív eszmecsere, amely eredményre vezethet – nincs lehetőségünk. Éppenséggel a fertőzőtség folytán annak következményei folytán nagyon hosszú idő alatt lehet csak felszámolni az ellentéteket. Ha mi addig várunk az önálló magyar iskolai hálózat megteremtésével, amíg a széles román tömegek megértik egyrészt a mi egész történelmünket, ami az erdélyi magyarság történelmét illeti, amíg megértik a mi anyanyelvi oktatásunk következményeit a lényegét, akkor itt hosszú ideig önálló oktatásról nem is beszélhetünk. Tehát nem pótolhatja egy helyi eszmecsere azt a törvényes erőt, amire szükségünk van ennek az ügynek a megoldására. Ehhez kapcsolódó jelenség, hogy a román kormány a megyékben félrevezetett román tömegek nyomására egyrészt, másrészt pedig kimondottan fasisztoid jellegű csoportosulásoknak a követelésére a folyamatot leállította a következő iskolaév kezdetéig, s a tanügyi miniszterhelyettest, Pálfalvi Attilát pedig, elmarasztalván őt az eddig végzett munkájáért, leváltotta. Ez ellen tiltakozott az RMDSZ Bukarestben is, Marosvásárhelyt is. E tiltakozásoknak volt is foganatja, ugyanis a kormány megértette, hogy a szeparatizmusként kezelt törekvés az indokolt. S hogy a magyarságnak az az óhajja, hogy önálló iskolai hálózatot hozzon létre, az nem szeparatizmus. Ion Iliescu is – sajnálatos módon – ennek a nyomás-

nak engedve fogalmazott úgy, hogy szeparatista jelenségek tapasztalhatók a romániai magyarság sorában, éppen az iskolaügy kérdéseire kapcsolódva. Én öt rendkívül pozitív személyiségnek tartom, s bízom abban, hogy az eljövendőben határozottan támogatni fogja a magyarságot az iskolaügyben is. Viszont ha még ő is félreérti és szeparatizmusnak minősíti törekvéseinket, akkor elképzelhető, mi is lehet azokban a fejekben, amelyek egyszerűen ősmagyar, vad sovínizmussal vádolnak bennünket. A szeparatizmus vádjáról érdemes néhány szót ejteni.

Ez a vád mindvégig ott volt a mi kisebbégi küzdelmeinkben, az elmúlt hetven esztendő alatt. Sajnálatos, hogy e fogalmat éppen Lenin találta ki, s nem épp önzetlen célokkal, tekintve az orosz hegemonizmust. De ebbe ne menjünk bele. Az utóbbi időkben a szeparatizmus Ceausescunak volt az egyik leggyakrabban használt fogalma, hogy a mi követeléseinket visszautasítsa. A szeparatizmus fedő fogalma minden asszimilációs törekvésnek. A szeparatizmus fogalma a román nemzetiségpolitikáról óhajtott elterelni a figyelmet. Ugyanis ha nincs biztosítva a romániai magyar kultúra autonómiája az autonómiának ennél a kereténél, akkor az asszimilációs törekvések lehetőségei sokkal komolyabbak. Az autonómiával rendelkező nemzetiségi kultúra sokkal erősebben léphet fel az asszimilációs törekvéssel szemben.

A szeparatizmus hangoztatásával szüntették meg itt az önálló magyar kulturális intézményeinket. A szeparatizmus veszélyének a jegyében semmisítették meg a Marosvásárhelyi Székely Népi Gyűjtést. Ugyanakkor a testvériség jegyében engedélyezték, hogy ez az együttes 4–5%-ban énekeljen és táncoljon magyarul.

Ez a legnyíltabb nemzetiségi elnyomás, tébolyodó abszurd megnyilatkozási formája. A szeparatizmus elleni küzdelem jegyében szüntették meg az egész mezőségi tájon, így az én szülőfalumban is a művelődés minden megnyilatkozási formáját. Pusztakamaráson harminc esztendeje nem volt magyar bál, mert az már szeparatizmus lett volna. Ennek következménye az is, hogy Kodály műveit nem lehetett előadni Romániában. A szeparatizmus jegyében szüntették meg az

önálló magyar színházak egy részét. Ennek a veszélynek a jegyében kerültek a magyar tagozatok élére román igazgatók, akik szót sem értenek a magyar tagozat nyelvére, de igénylik azt a privilégiumot, hogy irányítsák ezeket a tagozatokat, hogy engedélyezzék a programot, hogy vélekedjenek Madáchról, akár egy új magyar darabról...

Persze az egész román kultúrát a nagyszónynak nevezett Ceausescuné tette tönkre, s bennünket kétszerezsen sújtott a szemérmetlen analfabétizmus. Ugyanis egy ilyen cím látán, hogy „Az ember tragédiája”, elképesztő módon dühbe gurult, mert az „aranykorszak” idején nem lehet az ember tragédiájáról „pofázni”.

Ezt azért mondtam el, hogy tisztán értsétek, milyen veszélyt rejt magában a szeparatizmus hangoztatása éppen most, amikor önálló magyar iskolai rendszert kívánunk visszaállítani...

–*Hogyan látod azokat a magyarországi, persze „kiscsoportos” törekvéseket, hogy Erdély önálló, független állammá váljék?*

– Manapság a romániai magyarság érdekeinek semmivel sem lehet nagyobb kárt okozni, mint ezzel. Akik ezt hangoztatják, azok átaludták az elmúlt hetven esztendő! De árukkodik ez arról is, hogy ezek az emberek teljesen tájékozatlanok a mai erdélyi helyzettel kapcsolatban.

–*Akár néparulással is vádolhatók?*

– Igen! Ezek egyéni megnyilvánulások, melyeket sem én, sem a kormány nem vesz komolyan. Viszont egyéni megnyilvánulásokként is úgy hatnak itten, a román tömegek tudatában, mint hivatalos álláspont. Ezért nagyon veszélyes. Ennek megakadályozása azonban a magyar kormány dolga.

–*A háromszéki székelység elkülönülési vágya nem ilyen veszélyes?*

– A székelység évszázados struktúrája a székek formájában épült ki. Ennek a kérdésnek a fölmerülése most teljesen jogos követelés. Semmiben sem kerülhet szembe a román állam érdekeivel. Nincs politikai jelentősége. A magyarországi „törekvés” azonban szörnyű dolgokat eredményezhet a mi számunkra...

(stoffán)

Te mitől félsz?

Mindenki emlékszik még gyermekkori félelmekre, az átalatlan éjszakai órák szorongásaira. Az, hogy koronként, kultúránként mitől tartanak, rettegnek a felcseperedő emberek, nemcsak a személyiség és a családi környezet függvénye. Bármilyen furcsán is hangzik, az adott társadalom tükrö. Amiben benne élnek, hatásait a szülőkhöz hasonlóan érzékelik a gyermekek is, és saját életkoruknak megfelelően, az idősebb generációnál sokkal őszintébben, el is mondják.

Ezért fordultam a már nyíló értelmű, de őszinteségét még megőrzött tizenévesekhez egy teljesen hétköznapi kérdéssel: „te mitől félsz?” A válaszadók egy vidéki kisváros átlagos képességű 8. osztályainak tanulói, pályaválasztás előtt állnak. Összesen 75 kis dolgozatból állítottam össze az alábbi tanulságos értékelést és válogattam néhány részletet az egyik-másik remek kis fogalmazványból. Mi izgatta, mi érdekelte hát a tizenéveseket 1989 végén?

Talán nem lep meg senkit, a politikai helyzet. Sokan féltek az esetleges román hadüzenettől és természetesen attól, hogy az életszínvonal nálunk is az ottani szintre süllyed. Erről vallot 25 gyerek. Valamivel többen, 28-an említették az AIDS betegséget, mint szorongásuk egyik forrását. Ez egyben a betegség megelőzését célzó propaganda kritikája, vagy éppen az ifjú generáció nagyon jól informáltságának lehet a jele. Mindenesetre a nevelőmunkában jó lehetőséget ad arra, hogy félelmüket a társas kapcsolatok iránti felelősségérzésben „kamatassák”.

Es végre egy jelzés, hogy gyerekeink nem koravén generáció, megmaradt a 2000-res évekhez közeledve is

az élénk fantáziájuk: 29-én említették az ufókat. Az idegen lényektől nem fél mindenki, többen inkább kíváncsiak rájuk és szeretnének egy valódi ufóval találkozni. A legnagyobb arányban, a megkérdezettek 44 százaléka a természeti katasztrófától retteg, közülük vannak, akik a növényzetet és az állatvilágot óvják a kipusztulástól, 23-an pedig az emberiség jövőjéért aggódnak. Nem tartanak, kizártnak egy atomháborút sem, ami az emberiség kihalásához, a „világ végéhez” vezetne.

A válaszok egy része visszakanyarodik nagyon is hétköznapi dolgainkhoz. Ebben – bár a vizsgálódás erre nem terjedt ki – feltehetően nagy szerepe van a válaszadó gyerekek otthoni, egzisztenciális helyzetének. A gazdasági helyzet rosszabbodásától 11-en, az iskolai felvételi és munkahelyi elhelyezkedési gondoktól 10-en félnek. Aztán megjelennek a dolgozatokban egészségügyünk akutális gondjai: Csernobil és Paks hatásától, a sugárterheléstől, a ráktól félnek sokan, négyen felvetik azt is, hogy utódaik is károsodhatnak, tartanak attól, hogy szellemileg fogyatékosok lesznek. Akad, aki szülei elvesztésének, az emberi kapcsolatok elsilányosodásának képét vetíti fel.

Összességében annyi mindenképpen megállapítható, nagyon is kézzelfogható, reális dolgoktól félnek a mai tizenévesek, és az életkori sajátosságukra jellemző csapongó, szertelen fantázia, a csudaületek mintha hiányoznának. Nem utolsó sorban azért,

mert húsbavágóan családban, környezetükben nap mint nap találkoznak ezekkel a kérdésekkel, ami figyelmeztető a felnőtt generáció számára. Nem az „üvegbúra” védetségét, teljes elszigeteltséget, a gondok eltitkolását kérjük számon, hanem az önfeledt gyermekkor jogát. Ez mintha elveszett volna...

„Ha az ózonréteg kilyukad”

En sok mindentől félek. Főként a gömbvillámtól. Erről a tv-ben láttam egy filmet (s mióta láttam, azóta csak még jobban rettegek tőle). A természeti katasztrófák is aggasztanak, mint pl.: földrengés, árvíz, tűzvész. A különböző betegségek, fertőzések is aggodalommal töltöttek el. Ezek alatt értem korunk „pestisét”, az AIDS-t, amely főként a fiatalokat tizedeli. A Nap közelsége, az ózonréteg kilyukadása és a levegő-, vízszennyeződés, az óserdők kiirtása sem tetszik nekem. Az állatok élőhelye egyre fogyatkozik, s így ők is elpusztul(hat)nak. Az ember sokáig észre sem vette, hogy a levegő-, vízszennyezéssel, erdőirtással nemcsak a növényeket, állatokat irtja ki, hanem szép lassan önmagát is. En ebből két következtetést tudok levonni: az ember legnagyobb ellensége önmagának, s ha meg akarja menteni a helyzetét, össze kell fogjon ember az emberrel a környezetéért.

„Majd el kell tartanom családomat”

Engem aggaszt Magyarország gazdasági helyzete, mert ha felnőtt leszek, akkor majd el kell tartanom a családomat. És mostanában egy tisztességes ember már nem tud megélni a fizetéséből. Ezen kívül aggaszt a munkanélküliség, a hajléktalanok sorsa is. Vagy itt van például a Bős-Nagymarosi vízierőmű építése, amit egyelőre leállítottak. Félek attól is, hogy egyszer felrobban a paksi atomerőmű. Ezenkívül aggaszt még a Balaton sorsa is, ugyanis a tó évről évre koszosabb lesz. De sok embert aggaszt még az ufo-látvány. En úgy vagyok az ufóval, hogyha egyáltalán léteznének ilyen idegen lények, már régen bánthatták volna az emberiséget. De nagyon aggaszt az ózonfelhő ritkulása és a Bermuda-háromszög tüka. Félek a romániai helyzetről is. Még az is lehetséges, hogy háború lesz a két ország között. (1989 decemberi állapot – szerk.)

„A papám is rákban halt meg”

En nagyon sok mindentől félek: például az AIDS-től, a gömbvillámtól, a ráktól, az ózonréteg kilyukadásától. Ezek olyan félelmek, amiknek súlyos következményeik lehetnek. Meg félek attól is, hogy az én gyermekeim valamilyen rendellenességgel születnek. Attól is félek, hogy elveszíthetem szüleimet, a hozzám tartozókat egy esetleges földrengésnél. Amióta láttam a tv-ben a földrengés okozta károkat azóta utól félek a legjobban. En nem tudnék úgy élni, hogy nincsenek hozzám tartozó emberek. A rák az gyógyíthatatlan betegség, láttam hogyan szenvedett tőle a papám, mert mellette voltam, azóta félek, hogy én is ebbe fogok meghalni.

„Nem lesz jövőnk”

En attól félek, hogy három év múlva, ha elvégzek egy szakmunkásképző

iskolát, nem fogok tudni elhelyezkedni. Szerintem nem lesz jó jövőnk. Ha én például elvégzek egy vendéglátóipari iskolát, ki jön vendéglőbe étkezni? Ha meg elmegyek egy gimnáziumba, utána még tovább kellene tanulnom, de akkor kérdezem én, ki fog engem hat évig eltartani és fedezni a tanulmányi költségeimet? Számítlan sok idős embert ismerek, akiket kiraknak a munkahelyükről. De arra senki sem gondolt, hogy azok az emberek nem tudnak megélni. Ha veszünk például egy 15–16 éves gyereket, ha elvégzem egy iskolát, utána huszonevesen családot akar alapítani, az miből él meg? Ha egy ruha 800–900 forint. Mire keresők leszünk, addigra egy kiló kenyér 60 forint lesz, s a fizetés fele pedig adó. En, ha a parlamentben lennék, tennék valamit a nyugdíjasokért és családosokért.

„Évek múlva mit eszünk?”

En attól félek, hogy évek múlva nem lesz mit ennünk, kevés lesz a pénz és nagyon drága lesz az élelmiszer. A forint meg egyre romlik. Ha kijárom a nyolc általánost, nem tudom hova veszek fel, el tudok-e majd elhelyezkedni. Félek az árvízről is, nem akarok úgy meghalni, hogy napokig úszkáljak megrohadván a vízben. Félek az atomháborútól, attól hogy felrobban a paksi atomerőmű, és ha nem is halok meg, de fertőzést kapok. Félek az AIDS-től is. Nagyon rossz lehet azoknak, akik elkapják ezt a fertőzést, úgy kell élniük, hogy tudják, menthetetlenül meg fognak halni. Nagyon rossz lehet nekik, mert nem találkoznak se a barátaikkal, se családtagjaikkal, se szüleikkel.

Ha már az életnél tartok, félek attól, hogy a tengereket, óceánokat teljesen beszennyezik és az élőviláguk teljesen kipusztul. De ha kipusztulnak a halak, akkor a madarak is kipusztulnak. De ha a madarak kihalnak, elpusztulnak az emlősállatok és a növényevők, és a sornak a végén ott van az ember!

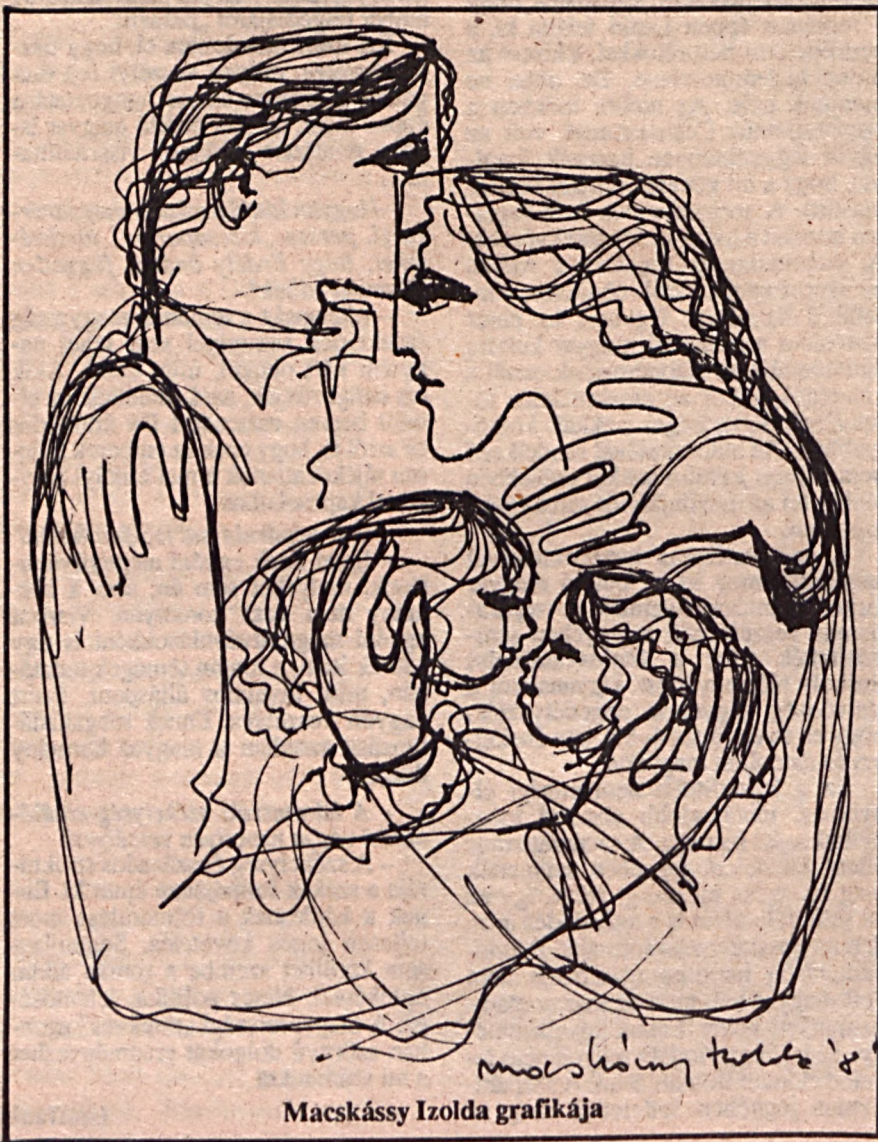
„2000-ben világ vége”

Engem most már napról napra egyre jobban foglalkoztat, hogy vajon 2000-re eljön-e a világ vége? Tudós emberek és hívők, akik hisznek a Bibliában mondják: a világ vége előtt először idegen égitestek jelennek meg az égbolton, a pénzt később borból fogják csinálni. En ebben azért hiszek, mert az első már teljesült, megjötték az ufók.

Másrésztől olyanról is olvastam, hogy a Föld 2000-re annyira fel fog melegedni, hogy a jéghegyek elolvadnak és elborítják az egész Földet. A minap a tv-ben egy nővel riportot készítettek: őt egy baleset után csak a klinikai halál utáni állapotból tudták megmenteni. Azt nyilatkozta, hogy ha az emberek tudnák milyen szép a halál, nem félnének tőle. Ez is foglalkoztat engem.

„Horror szörnyek”

Félek a horror filmbeli szörnyektől. Este, ha alszom, sokszor szoktam velük álmodni, ilyenkor mindig nagyon megizzadok. Az ufókra pedig nagyon kíváncsi vagyok, hogy csakugyan léteznek-e? Hiszek abban, hogy léteznek, hiszen a világ végtelen. Este az utcán arra gondolok, hogy jönnek a rokkerek és én jól megverem őket, mert egy nagymester vagyok. Hétköznap nem félek. Napközben nem jut eszembe félni. Az éjszaka a félelem.

Macskássy Izolda grafikája

A Magyar Rádió Pécsi Stúdiójának műsora 1990. február 12-18-ig.

Hétfőtől péntekig: állandó műsorok 6.00 és 7.00 órákor krónika (Kossuth)

Hétfő 5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: dél-dunántúli krónika - Tallózás Zala, Somogy, Tolna és Baranya megyei lapokból - Dél-Dunántúli útiről - 7.15: Dél-dunántúli krónika - Időjárás - Ügyelet hírei - 7.55: Eseményösszefoglaló) Szerkesztő: Kovács Imre. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor - 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00: Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00: regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor - 19.00: Magyar nyelvű hírek - 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

Kedd 5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-dunántúli krónika - Lapszemle - Jelentés az utakról - 7.15: Dél-dunántúli krónika - Időjárás - 7.55: Programajánlat) Szerkesztő: Kovács Zoltán. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor - 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00 Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00 regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

Szerda 5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-dunántúli krónika - Utinform - Tegnap történt - 6.50: Top-lista - 7.15: Dél-dunántúli krónika - Körzeti időjárás - Sport - 7.55: A nap eseményei) Szerkesztő: Németh Károly. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor - 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00: Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00 regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

KOSSUTH RÁDIÓ: 8.20: Tudomány és gyakorlat. 8.50: Külpolitikai figyelm. 9.00-11.00: Napközben. 11.05: Népdalok, néptáncok. 11.32: Beszélgetés. 12.45: A Föld, amelyen élünk. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Erről beszélünk. 14.35: Daloló, muzsikáló tájak. 15.00: Magyar Írás. 15.50: Isten törött csellója, hallgatók. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Hangoló. 17.00: Orvosi Tanácsok. 17.05: A társadalom peremén. 17.30: Filmzene. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk. 18.20: Levelekre röviden. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.40: Zorovideki népdalok. 19.50: Gong. 20.00: Tudósok a közéletben. 20.30: Régi híres énekesek műsorából. 21.00: Kiltató. 21.45: Hajszaágyokerek. 22.00: Hírvilág. 22.30: Mérék.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Az izraelita felekezet negyedórása. 8.20: Rivaldafényben. 9.05: Tea hármásban. 10.00: Kertbarátok műsora. 10.05: Idősebbek hullámhossza. 11.05: „Ó, ó, ó nagymami...” 12.10: Nóták. 12.53: Édes anyanyelvünk. 13.05: Pophullám. 14.00-16.55: Péntektől-péntekig. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Zenés hallomások és vallomások. 21.05: Újdonságainkból. 21.30: Cigányfélóra. 22.00: Népdalkörök pódiuma. 22.30: „Ahogy mi zenélünk.” 23.10: Sporthíradó. 23.20-0.14: Késő esti könnyűzene.

BARTÓK RÁDIÓ: 9.15: Mahlaer: VI. (Tragikus) szimfónia. 10.31: Zengjen a muzsika! 11.01: Zenei operarészletek. 12.05: Scheidt: Szvit battaglia. 12.15: Szegedi énekkar Bárdos Lajos kórusműveket énekelnek. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: Andres Segovia gitározik. 14.23: Mozart: Don Giovanni. 16.05: Újraolvassva. 17.44: Ballada. 17.49: Petrovics Emil műveiből. 18.30: A Gordiusztól kérdezték... 19.05: Dallamok nyomában. 19.35: Zenei kariz muzsika. 20.30: Rádióhangversenyekről. 21.00: Felejthetetlen hangversenyek. 22.32: Barokk muzsika. 23.27: Zenei panoráma.

SZABAD EUÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hímgayarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgatóé a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádiógyetem.

nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

Csütörtök 5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-dunántúli krónika - Lapszemle - Ügyelet hírei - Körzeti időjárás - 7.15: Dél-dunántúli krónika - 7.55: Eseményösszefoglaló) Szerkesztő: Somogyvári Valéria. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor - 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00: Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00: regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

Péntek 5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-dunántúli krónika - Utinform - Ügyelet hírei - 7.15: Dél-dunántúli krónika - Lapszemle - Időjárás - Hétféle sportja - 7.55: Programajánlat) Szerkesztő: Zsoldos László. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor - 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00 Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00: regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

Szombat 8.00-10.00: Jó pihenést! A Pécsi Stúdió információ, szórakoztató magazinja. Szerkesztő: Balogh Zoltán. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor. 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00: Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00: regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

12.30: Hölgyválasz. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatóé a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgatóé a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 9.00: Képűrség. 9.05: Foglalkozása: operátor. 9.35: Az isztambuli vonat. 10.35: Képűrség. 16.50: Képűrség. 17.00-19.00: Péntek délután. 17.00: Égygyűrűk. Kb. 17.30: Téka. Kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. Kb. 18.00: Ablak. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Választási műsor. 20.15: Egy este az Örökzöldklubban. 20.45: Választási műsor. 20.55: Reklám. 21.00: Hivatásból elégtelen. 21.50: Vers mindenkinek. 21.55: XX. századi portrék. 22.50: Híradó 3.

TV2: 17.00: Képűrség. 17.15: TV 2. Benne: Reklám - Riportok - Időjárás - Zene. 17.45: Torpedó. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV 2. 19.00: Senki nem tér vissza. 20.35: TV 2. Benne: Mesél a filmhíradó... 21.00: Híradó 2. 21.20: TV 2. 21.30: Napzárta. 22.15: Fred Zinnemann sorozat. Kb. 23.40: TV 2.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ: 1 műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Alf. 9.00: Orosz nyelvtanfolyam. 10.00: Iskolatévé. 10.30: Ma éjjel megtörténik. 11.55: A 7. kontinens. 12.20: Belpolitikai magazin. 13.10: hírek. 13.20: Mi. 13.50: Fred Basset. 13.55: Történelmi. 15.35: Gadget felügyelő.

Vasárnap 9.00-11.00: Vasárnapi magazin. Szerkesztő: László Lajos - 10.00: Hírek - Szerkesztünk együtt. Zenés összeállítás a hallgatók kérésére. A mikrofonnál Kovács Zoltán. 13.00: Szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsor - 13.45: Német nemzetiségi műsor - 14.30: A Pécsi Stúdió három nyelvű szolgáltató és kereskedelmi műsora (közben hírek: 15.00 Petőfi, 16.00, 17.00, 18.00 regionális, 16.30: német és szerbhorvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05-19.35: Német nemzetiségi műsor.

Nemzetiségi műsorok

Deutschsprachige REdioprogramme von Studie Pécs vom 12.02-18.02 1990.

Täglich von 13.45 bis 14.30 Melodie und Rhythmus auf der Mittelwelle 344 m.

Montag: - Nachrichten - Montagmagazin. Red: Willy Graf.

Dienstag: - In der Muttersprache. Nachrichten. Faschingsbräuche.

- Neue Zeitung Vorschau. Red: Willy Graf.

horvát nyelvű) - 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05: Német nemzetiségi műsor. 19.35: Esti zene, sport, információk. Szerkesztő: Kovács Zoltán. 20.00-21.30: „Gruss und Kuss” Radio Budapest zenés riport, üzenet és kívánságműsora fülöldi és hazai németek számára. Szerkesztő: Helga Hartmann.

Mittwoch: - Nachrichten - Jugendfunk. Red: Zoltán Weisenfeld.

Sonntag: - Nachrichten - Aus Geschänkbändern gewählt. - Wunschkonzert. Red: Willy Graf.

Freitag: - Nachrichten - Kulturmagazin. Red: Erika Freund.

Samstag: - Sie wünschen - wir spielen.

Sonntag: - In der Muttersprache. Auf dem Schwabenball in Salzburg. (Musikalische Reportagensendung) Red: Willy Graf.

*

12. 02. ponedjeljak: Na pocetku tjedna. Vijesti. Glazbeno informativn emisija.

13. 02. utorak: Na maternjem jeziku Vijestit sa izvjestaji komentarima. Pli-ticko stanje kod Srba, Hrvata, Slovenaca. Urednik: Branko Catic.

14. 02. srijeda: Vijesti. Na valu Mladih.

15. 02. cetvrtak: Vijesti panorama magazin posvijecen kukutur Prikaz novih narodnosnih knjiga casopisa.

16. 02. petak: Vijesti. Da se ukpoznamo suradnicima Narodnih Novina.

17. 02. subota: Glazbena emisija: Po zeljama nasih slusalaca.

18. 02. nedjelja: Pola sata za Gradisca. Urednik: Andrija P.

16.00: An-tan-ténusz. 16.35: Slágerek és ötletek. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: Tudományos gyermekmagazin. 17.35: Mini kvíz. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: A szépség és a szörnyeteg. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Kék fény. 21.20: Dinasztia - a Denverklán. 22.05: Oldalpillantások. 22.15: Trailer. 22.45: Kelly hősei. 1.00: Kék fény-2. 1.10: Hírek.

2 műsor: 16.40: Művészlexikon. 16.45: Hotel. 17.30: Juhnyákak vonulása. 18.00: Alf. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Osztrákok nyomában Hongkongban. 21.20: Tudományos magazin. 22.00: Tv-híradó 2. 22.25: Sport. 22.50: Monty Python repülő cirkusza. 23.25: Kiköpött arcmások. 23.55: Peking Opera Blues. 1.40: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Alfred Hitchcock bemutatja. 6.25: Halló, Európa - Jó reggelt, Németország! 8.30: Hírek. 8.35: Telebutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Noozles. 11.00: Dr. Marcus Welby. 11.45: A hétmillió dolláros nő. 12.30: Klasszikusok délidőben. 13.00: Telebutik. 13.25: A mai nap műsorából. 13.30: Kaliforniai klán. 15.15: A Springfieldek története. 15.00: Német konyhaművészet. 15.30: Szépségápolási tanácsok. 15.40: Aerobic. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Egyszerűen állati. 16.30: Murphy papa. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: Dr. Marcus Welby. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A dicső páros. 20.15: Két prima bogárhátú mindent felderít. 21.50: Hírek. 22.00: Éljen Neumann! 23.30: Hanoi Hilton. 1.30: Aerobic. 1.35: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezdés. 8.00: Egyveleg. 16.00: Forró drót. 17.00: Hullámhossz. 18.30: Nemzetközi slágerstúdió. 19.30: Időjárás. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Koncertkülönlegesség. 21.00: Amerikai földalatti. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Kék éj. 0.10: Hírek. Időjárás. Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50-7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: Megrázkódtatók. 17.15: Esély a daloknak. 17.45: Muskétások konyhája. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Incifinci fantázia. 18.35: Pihenődő. 18.50: TV5-klub. 19.00: Jövők. 19.30: Hírek, időjárás.

19.40: Csillagó papíros. 20.00: Nicaragua, vörös és fekete. 21.00: Világutólevél. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Filmklub: Carmen. 0.15: Meneküljön, aki tud! 1.00: Műsorzárás.

SATI: 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Szomszédok. 9.00: Hírek. 9.05: Közkegyel. 9.50: Főzőcske. Horoszkóp. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévéből. 10.30: A langellois-i vincellermé. 12.15: Szerencsekerék. 13.00: Tévébörze. 14.00: Műsorlevezetés. 14.05: A valódi szellemirotok. 14.30: Utazóknak. Horoszkóp. 14.40: Közkegyel. 15.30: Tévéből. 16.05: Paradise - egy férfi, egy colt, négy gyerek. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Tesztelési ötletek. 17.45: Műsorlevezetés. 17.50: Az Addams család. 18.15: A hibbantak. 18.45: Híradó. Időjárás. 19.05: Szerencsekerék. 19.50: Időjárás. Hírek. 20.00: Charlie angyalai. 20.55: Hírek. 21.00: A kis bestiák. 22.50: Hírek. Sport. Időjárás. 23.00: Futó szerelem. 0.15: Tenisz. 0.30: Műsorlevezetés.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ: 1 műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Saran, Baram. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 11.30: Iskolatelevízió. 12.35: Hírek. 12.40: Elmulasztották, nézők. 13.15: Vetélkedő. 14.30: Műsorismertetés. 14.35: Hírek. 14.45: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.00: Tv-napló I. 17.20: Oktató műsor. 17.50: Sorozat gyerekeknek. 18.20: Számok és betűk. 18.40: Muppet show. 19.10: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: A Losangeles-i törvény. 21.00: Hazai show-program. 21.45: Tv-napló III. 22.05: Kulturális magazin. 23.05: Angol nyelvű hírek. 23.10: Éjszakai program. 1.25: Hírek. 1.30: A szombati műsor ismertetése.

2 műsor: 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Hírek. 17.50: Tv-naptár. 18.00: Zágrabi panoráma. 18.20: Panoráma. 15. 19.30: Tv-napló. 19.55: Műsorismertetés. 20.00: Montenegro a XX. században. 20.40: Tv-mix. 20.55: Parlamenti krónika. 21.25: Egy szerző, egy film. 21.55: Kereszt-tűz. 23.25: Video éjszaka. 3.00: Szombati műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, a Super Channel és a SATI műsorát részletesen közli a Telehold.

Nagyfa helyett Pomáz?

Fürdővíz és gyerek

A magyar történelmi tapasztalatokat népi szólásokba sűrítő bölcsesség gyakran figyelmeztet egyik nemzeti hibánkra. Ugyanis nem sok jót várhat, aki „ajtóstul ront a házba” vagy „átesik a ló túlsó oldalára”, netán „a fürdővízzel a gyereket is kiönti”. A szélsőségekre hajló hebehurgyaság nagy és kis dolgokban egyaránt jellemző ránk – sajnos. Lobbanékony, elhamarkodott döntésekre ki-ki könnyen talál példát – a környezetében. (Az efféle hibák fölismerése saját előéletünkben már keményebb dió, melynek feltörése érettebb önismertet igényelne...) Ám rendszerint a szélsőségek jellemezték társadalmi sorsfordulóinkat is. Nem tudom, van-e nép rajtunk kívül, amelyik ilyen sűrűn írta át saját történelmét, vagy éppen keresztelte át városai és falvai tereit-utcáit, a szoborállításokról és -döntögetésekről nem is beszélve.

Meg kell mondjam azonban, hogy nem a bölcselkedés adta kezembe a tollat, hanem egy konkrét esemény, egy parlamenti döntés. Január 26-án az igazságügyi miniszter előterjesztése alapján az Országgyűlés eltörölte az 1982. évi 41. tvr-t, és végre szétválasztotta a nagyfai Munkaterápiás Alkoholelvonó Intézetben megtestesült önellenmondás kibékíthetetlen tényezőit: a gyógyítás és büntetés torz összevegyítését. A személyiségi jogok védelmében hozott parlamenti döntés – miként erre az előterjesztésre reflektáló dr. Mezey Károly kisvárdai képviselő, a Józán Élet Szövetség parlamenti csoportjának vezetője is utalt – végre helyükre tette a dolgokat. Az alkoholbetegek gyógyítása e sajátos betegség minden formájában és fázisában az egészségügy dolga, s a kezelésmód megválasztása is döntően egészségügyi-szakmai kérdés, beleértve a munkaterápiás kezelést is. Az alkoholbetegekkel való gyógyító foglalkozás és beutalásuk, továbbirányításuk ilyen-olyan gyógyintézményekbe, rehabilitációs intézményekbe – ugyan-csak egészségügyi feladat. A személyiségi jogok érvényesülésén örökődő jogintézmények e fölött pedig ugyan-olyan általános felügyelettel rendelkeznek csupán, mint mondjuk az egész elmeegógyászati ellátás fölött az egészségügyi törvény jogi garanciái alapján.

Nagyfa a jövőben azoknak a bűncselekményt elkövetett személyeknek lesz a gyógyító-nevelő intézete, akik „mellesleg” alkoholbetegek, szenvedélybetegek is, függetlenül cselekményük súlyától. (Eddig ugyanis csak a hat hónapos szabadságvesztést meg nem haladó ügyek alkoholistá elítélteit kerülhetek a BTK alapján Nagyfára.) A nagy kérdés most az, hogy *miként fogja az egészségügy megoldani*, kezelni a mind ez ideig Nagyfán dolgoztatott alkoholbetegeket, illetőleg azokat a beteg embereket, akik a hatályát vesztett jogszabály szerint az egészségügyi gyógyintézményekben már kezelhetetlenek voltak.

A kérdés eldöntéséhez közelebből meg kell vizsgálni, kik miért kerültek eddig Nagyfára, milyen populációról van itt szó. Nagyfa, a Munkaterápiás Alkoholelvonó Intézet tizenöt éve létesült szükségmegoldásként az antiszociális, már-már tűrhetetlen viselkedésű iszákos-alkoholisták elkülönítésére és kezelésére, megkínzott családjuk és környezetük mentesítésére, mintegy beismerve az egészségügyi gyógyító kísérletek csődjét e betegek körében. *Miért nem volt képes ezeket a betegeket megfelelően kezelni az egészségügy annak idején, és mi változott e tekintetben?*

Kétségtől feleenyi alkoholbeteget gyógyító kórházi osztály, részleg és gondozó volt akkoriban, mint most. Az is igaz, hogy azóta létesült e betegségcsoport gyógyításának országos intézete, és az „alkohológus” gyógyító szakma is ez alatt az idő alatt kezdett önállósulni, izmosodni, pszicho- és szocioterápiás módszerekkel gazdagodni, s mind több orvost, pszichológust, szociális gyógyítót megnyerni, kiképezni. Mindez tehát biztatónak tűnik a Nagyfáról kikerülő s a „Nagyfára várók” (meg családtagjaik) szempontjából. Azaz biztató lenne, ha az alkoholbetegekkel foglalkozó egészségügyi szakemberek túlnyomó többségében nem élne változatlanul a *korábbi elutasítás* velük szemben. Vagy nem tartják őket alkoholbeteg-

nek egyáltalán („csupán” olyan társadalomellenesen viselkedő vagy torzult személyiségű embernek, aki „mellesleg” iszik is), vagy alkoholizmusukat másodlagos tünetnek minősítik, amellyel a rendelkezésükre álló körülmények között képtelenek foglalkozni.

Miért?

Mert ez a „nagyfai típus” először is nem tartja magát alkoholbetegnek, sőt határozottan tiltakozik az efféle betegminősítés ellen. Következésképpen mindent elkövet, hogy gyógyítóinak tervét kijátssza, keresztezze, az egészségügyi szabályokhoz egyszerűen nem hajlandó alkalmazkodni. Ha nagy nehezen ígér is valamit, nem tartja be. A gyógyulni szándékozókat is megzavarja „ellenálló” magatartásával (hangoskodik, kivonja magát a foglalkozásokból, italt csempész a kórházba stb.). Könnyű tehát nem szeretni. Könnyebb érvert találni az elhárítására, mint meggyógyítani, *átnevelni*.

Valójában a hagyományos medicina tényleg nem képes semmire sem jutni az efféle „neveletlen”, vagy a kalocsai kórházban dolgozó Nyárády főorvosnó szóhasználatával, „haszontalan” betegekkel. Évtizedes szakszárda tapasztalataival azonban épp ő bizonyította be, hogy igenis lehet *gyógy pedagógiát* találni az ilyen, éretlen személyiségű alkoholbetegek *felnoúé neveléséhez* is. (Ő alkalmazott először pedagógusokat magyar alkoholológiai osztályon.)

Néhány alkoholológiai osztály, kórház hasonló felismerésre jutott. Ezek közül is kiemelkedik a *Pomázi Munkaterápiás Intézet* a főváros közelében. Itt jelenleg három osztályon vi-

szonylag hosszú ideig kezelnek alkoholbetegeket, s ezeknek az osztályoknak eltérő gyógyítási-rehabilitációs módszerei lehetővé teszik, hogy a beteghez jobban igazodjék kezelésmódja. Pomáz – gazdag tapasztalataival, gyógyító és gazdasági szakembereivel, ipari és mezőgazdasági munkalehetőségeivel, területével és épületeivel egyaránt alkalmas lehet arra, hogy megfelelő továbbfejlesztéssel és beruházással eredményesen pótolja a Nagyfán most „elvesztett” több száz fős egészségügyi-alkohológiai kapacitást. Különösen ha tovább építi társadalmi kapcsolatait mind az alkoholizmus elleni klubokkal és Józán Élet egyesületekkel, mind az egyházi segítő szervezetekkel, mindenekelőtt a döntő szanatóriumot SZOT-segítséggel működtető Református Iszákosmentő Misszióval.

Mezey doktor parlamenti felszólalásában azt sürgette, hogy mielőbb ki kell alakítani régióként vagy megyéenként a megfelelő munkaterápiás egészségügyi gyógyintézményeket. Távlatilag biztosan igaza van. Valóban ebbe az irányba kell törekednünk. De a távlati tervek nem terelhetik el a figyelmünket az azonnali, *akut szükséghelyzetről*. Ez pedig – véleményem szerint – csak úgy oldható meg, hidalható át, ha az igazságügyi tárca részéről biztosított 50 millió forint döntő részét minél gyorsabban (mielőtt inflálódna) Pomáz fejlesztésére fordítják.

Így talán még sok gyerek megmenthető – a kiöntött fürdővíz ellenére...

Fekete János

Drámapedagógia – reformpedagógia

Nem nagy ügy – mondta e sorok írója, magát vigasztalando – nem nagy ügy – idézte Fülest, Mici Mackó barátját – miután befejezte előadását a címben jelzett témáról, s úgy érezte, nem aratott valami nagy sikert. A budapesti Maglódi úti Szakmunkás- és Szakközépiskola tanestülete előtt szerepelt le – vélekedett eké-ként teljesítményéről –, érzékelve a kollégák ellenállását, miközben az új nevelési módszer célkitűzéseiről beszélt, a kreatív képességfejlesztésről, a személyiségépítésről, a demokratikus együttélés szabályainak játékos elsajátításáról. E sorok írója mindazonáltal úgy véli, hogy e demokratikus pedagógiai módszer elterjedésének, elterjesztésének most jött el, pontosabban most végre eljött az ideje, ezért aztán minél többet és többször kell róla írni, szólni, lehetőleg sikeresen. Közúrré kell tenni, hadd tudjak szülő, tanár, diák, az oktatás és nevelés irányítói, népművelők, világi és egyházi közösségvezetők, a művelődési miniszter, hogy ez a módszer szinkronban van a demokratizáló társadalom igényeivel, s noha alulról jövő kezdeményezés gyanánt már jó húsz éve itt bujkál hazánkban, mégsem vált közismertté, mert az eddigi országos irányításnak nem kellett. Okkal, persze! Miért is kellett volna demokratikus pedagógia diktatórikus struktúrában? Most azonban, hogy valami készülődik, hihető, támogatásra számíthat az új módszer is. Valahogy eképp szólt a szöszölő a Maglódi úti iskolában is, ostorozván a régi, lelkesedvén az újért, amikor is megfogalmazódtak az ellenérzések, általánosnak mondható tantestületi közérzetet tükrözve.

Egy ifjú tanár: liberális pedagógiai eszmékkel jött tanítani, de ebben a közegben idomításra kényszerült. Egy idősebb kolléga: „A társadalmat kell megváltoztatni előbb, addig a tanulók új-fajta nevelésével kísérletezni kudarc vagy ábránd, s beszélni róla hiábavaló.” Újabb megjegyzés: Minden héten összetörök a tanuló a WC vízvezetékcsapjait. Itt nincs helye mellérendelő pedagógiáról szólni. Majd egy kérdés? „Milyen létszámú osztályban eredményes az improvizációra, konfliktushelyzetekre épülő drámapedagógia?” Válasz: 15–20, maximum 25 gyerek közegében igazán működőképes. „Akkor – ingerülten a kérdező – én nem vagyok kíváncsi a reformpedagógiára, ilyen létszámú osztályok

itt nincsenek.” Az igazgató utóbb közli, hogy a Klébelsberg Kunók által 600 gyerekre tervezett intézményt most 1300-an látogatják. Majd elhangzik egy „ajánlat”: Jöjjön és tartson náluk osztályfőnöki órát reformpedagógiai módszereivel az előadó, ő majd megnézi, hogy boldogul. (Ez elől kitérni nem lehetett.)

A történethez tartozik még, hogy a gyakorlati foglalkozás során némileg megenyhültek, de az 50 tagú társaságból így is csak ketten mutattak hajlandóságot arra, hogy a módszert egy ajánlott tanfolyamon tanulmányozzák.

Mindazonáltal e sorokat rovó Füle, miután már távolságtartó tárgyilagossággal tudta szemlélni a megtörténeteket, és igazat is tudott adni a kollégáknak, hogy a körülmények a szakmunkás-képző gyakorlatban még nemigen alkalmasak a demokratikus módszerek szisztematikus bevezetésére, mégis arra gondolt, hogy az új módszer ismerete nélkül nem szabad, nem okos dolog átsétálni az ezredforduló utolsó évtizedébe.

Ezért úgy véli, és ennek mindenütt hangot ad, hogy az ismerkedést a reformpedagógiákkal meg kell kezdeni már most, akár megvannak az alkalmazás feltételei, akár nincsenek. Ám ahhoz, hogy a gyakorlatba való átültetés megkezdődhessék, szükségeltetik a központi segítség is. *A drámapedagógia kerüljön bele a nemzeti tantervbe. A szakemberek készítsék el az ehhez szükséges rész munkákat, végezzék el a kísérleteket, írják meg a segédkönyveket, a módszert oktassák a tanító- és tanárképző főiskolákon és a különféle pedagógiai továbbképzések alkalmával. A reformszellemű pedagógusokat támogassák, a régi típusú (szocialista) iskolavezetőket pedig váltsák le.*

Füle, hogy idáig ért, kissé meg is ijedt, ám másfajta élményei bátorsággal pumpálták fel és nem húzott ki a leírtakból egy sort sem. Arra gondolt, hogy ha a drámapedagógia módszerét Ajkán 25 pedagógus tanulmányozza, Győrben, Sárospatakon is vagy 30, s majdnem 200-an, társaságba gyülekeznek, drámapedagógiával foglalkozók, hogy erősítsék egymást, akkor az újnak mindenképpen kell, hogy jövoje legyen.

Debreczeni Tibor

SPORTVILÁG

Az ausztrál nemzetközi bajnokságon, a svéd Pernfors elleni mérkőzésén a játékból kizárt amerikai teniszese, John McEnroe (30) fellegbezt a Nemzetközi Tenisz Szövetség illetékeseinél azért, hogy töröljék el 6500 dolláros pénzbüntetését. A többszörös milliost persze nem pillanatnyi pénzzavar motiválta kérelme beadásában, hanem egy szigorú szabály léte. Ennek értelmében az a teniszese, aki 7500 dollárnyi bírságot „gyűjt össze”, azt automatikusan kizárják a soron következő Grand Slam-versenyből. S McEnroe-nak már csak egy „ezres” hiányzik a kritikuss 7500-hoz. Ismerve lobbánékony természetét, ezt a potom összeget igen rövid idő alatt összeszedheti...

Mint emlékeztet, McEnroe-t a Pernfors elleni találkozón háromkodásért 5000, ütője földhöz vágásáért 500 dollárral büntették, s a léptetésért külön kapott még ezerdolláros elmarasztalást – így halmozódott fel a 6500 dollár. (Reuter)

Drezda:

Szerdán este Drezdában volt az ősbemutatója a „Carmen a jégen” című első jeges-operafilmnek, amelynek főszerepét Katarina Witt, az NDK kétszeres műkorcsolyázó olimpiai bajnoka játssza. A premier 1017 nézője – köztük 250 díszvendég (színész, politikus, a gazdasági és a sportélet képviselői) – nagy tetszéssel fogadta az új szerepben bemutatkozott 24 éves „jéghercegnőt”. A 85 perces, hatmillió márkás alkotás felvételei eredeti helyszínen, Sevillában készültek. Witt mellett az olimpiai bajnok amerikai Brian Boitano és egykori vetélytársa, a kanadai Brian Orser kaptak főszerepeket.

A hét végén megtartják az osztórák ősbemutatóját is, Linzben vetítik le a filmet. (APA)

Panmindzson:

Szerdán a Koreai NDK és a Koreai Köztársaság sportvezetői megbeszéltek hónapok óta folytatott tárgyalásukat, amelyeket a szeptemberi Azzsiai Játékokra tervezett közös koreai csapat ügyében folytattak. A kilencfordulós megbeszélések végül is a két fél megegyezésének hiányában kudarcba fulladtak. Így már bizonyos, hogy Pekingben önálló, azaz külön küldöttséggel szerepel a két Korea. (Reuter)

A riválisok: Ivanov és Bolov

Sike(r) András újra csak a birkózásra figyel

Nem titok, a szülői fényes diadal, a kötöttfogású birkózás 57 kg-os súlycsoportjában megszerzett bajnoki cím után többet pihent és törődött magával Sike András, mint azt megelőzően. Így azután becsúszott egy-két kellemetlen vereség, amelyek egyik velejárója az önbizalomvesztés, s olyan vélemények elterjedése, melyek szerint a ferencvárosi birkózó túljutott a zeniten, és már képtelen megújulni.

Erre a 25. életévében járó sportoló nemrégiben csattanós választ adott. Magabiztosan nyerte meg a svédországi Klian Kupát. Úgy, hogy egy ritka ötletes hátravágással legyőzte a bolgár világbajnok Emil Ivanovot. Ez pedig nem kis bravúr. Bolgár ellenfelekből gyakran kijutott Sikének. Szülőiben például Peter Balov ellen diadalmaskodott.

– En vagyok az olimpiai bajnok, mindenki az én skalpomra vágyakozik – mondta Sike András. – Az az érzésem, Ivanov kicsit tévedett. Abból indult ki, hogy egy korábbi világversenyen a szovjet Sesztakov jobbra végrehajtott aláfordulással simán megtört engem. A bolgár birkózó feltételezte, hogy neki is sikerül ezt az akciót végrehajtania ellenem. El is indította, de volt egy századmásodpercnyi ritmustörés, én kontráztam, és ennek ő itta meg a levét.

– Ki a jobb: Balov vagy Ivanov?

– Ivanov. Szerintem, a Nikola Petrov-emlékverseny eredményétől függ, ki utazik közülük Poznanba. Most mindegy, Balov vagy Ivanov, mert mindketten emlékeznek a tőlem elszenvedett vereségeikre.

– Korai még arról beszélni, hogy mi várható az EB-n, de mégis: mit tippel?

– Számos nagy versenyen kell még szőnyegre lépnem addig, de ha így javul a formám, nem lehet baj. Az 1989-es alapozás félig-meddig kimaradt, illetve csak részben volt sikeres. Erről én is tehetek, nem vitás! Van már éremem mindhárom világversenyen, de az EB- és vb-bronz kevés. Ebből is következik, mi a feladatom.

– Hónapokkal ezelőtt nagy vihart kavart Sike és Bódi tervezett „vendégjátéka” a nyugatnémet Bundesliga-sorozatban. Szőnyi János megbízott válogatott edző megnyugtatót mindenkit: sem az EB-n, sem a vb-felkészülést nem befolyásolják ezek a profi tervek.

– Így igaz. Ezen az őszön három Bundesliga-találkozón való fellépésre van szerződés. Hadd nyugtassak meg mindenkit: 1992-ig, a barcelonai nyári olimpiáig nem tehetem aprópénzre váltása a célo. Bizonyítani akarok magyar birkózóként! Ha a katalán fővárosban olyan eredményt érek el, amivel – elvont értelemben – visszafizetem tartozásomat edzőimnek, akkor szóba jöhet esetleges állandó „légióskodás” is az NSZK-ban. De nem minden áron. Érzek magamban annyi erőt, hogy az 1996-os nyári játékokon is újabb dicsőséget szerezzek a magyar birkózásnak.

Hogy légióstervek foglalkoztatják Sikét, az bizonyos főkig érthető. Nem tudni, mi lesz ezekből az elképzelésekből, annyi viszont majdnem biztosnak tűnik, hogy az olimpiai bajnok fejét még az idén bekötik, befejezésül ugyanis nőstülési terveiről is szolt.

Bicskei kezdeményezésével

Láthatáron a focista „szakszervezet”

Nem tölti tétlenül a napjait Bicskei Bertalan, a magyar labdarúgó-válogatott volt szövetségi kapitánya, aki munkaügyi döntőbizottság előtt vitázik az MLSZ-szel arról, kinek van igaza...

Az exkapitány a Magyar Labdarúgó-edzők Testületének (MLT) elnöke, és ebbéli minőségében serényen dolgozik.

– Az utóbbi három évben sokszor megfogalmazott igény, hogy a szerződötetett és a szerződés nélküli futballisták jogi érdekvédelmét is oldja meg valaki – mondta Bicskei Bertalan. Az MLT elnöksége arra gondolt, hogy magára vállalja az ezzel kapcsolatos szervezési feladatokat. Az NB-I-es, NB II-es és NB III-as futballistákat február 19-ére 11 órára a TF-re várjuk el, ahol felvetünk egy választási lehetőséget. Beléphetnek az MLT-be, és akkor ez a testület vállalná a képviselőtöket – többek között Jogi Irodánk segítené őket ügyes-bajos dolgaik intézésében –, vagy megvitát-nánk, hogy esetleg önálló jogi személyként alakíthatnának egy saját érdekvédelmi szervezetet. A névre csak egy ötlet: lehetne például Játékosok Testülete is.

– Kicsit furcsa: a játékosokat meghívják, de az edzőket nem!

– Erre az ellentmondásosságra természetesen az MLT is gondolt, ezért az NB I-től az NB III-ig minden csapat vezetőedzőjét, edzőjét szintén meghívták a TF-re. Azért, hogy véletlenül se érez-zék úgy, a hátuk mögött kívánunk egy-fajta „játékos-szervezkedést” végrehaj-tani.

Vasárnap Miamiban:

Amerikai kosaras „csillagháború”

Negyvenedszer: Kelet-Nyugat

Az NBA, az amerikai profi kosárlabda-bajnokság kétségkívül legfantasztikusabb látványossága, egy olyan esemény, ami nem is része az öldöklő pontvadászatnak. Az idén negyvenedik alkalommal megrendezendő All Star Game-ről van szó, a csillagok mérkőzéséről, amelyen a liga keleti és nyugati konferenciájának – főcsoportjának – válogatottja csap össze.

Ma már természetesen senki sem emlékszik az egykori nehéz időkre, a kosárlabda népszerűbb az Államokban, mint valaha. Így az sem csoda, hogy a Miami Arena sportcsarnok – a Miami Heat csapatának otthona – 15 300 belépőjegyének mindegyike jó előre elkelt a „csillagok hétvégéjére”. Igen, most már hétvégéről van szó, nemcsak egyetlen mérkőzésről, ugyanis szombaton a régi sztárok, az old boyok találkozájával kezdődik a műsor, amelyet még ugyanazon a napon a hárompontos dobóverseny és a zsákoló viadal követ.

A nagy meccsre a Kelet-Nyugat All Star összecsapásra vasárnap kerül sor.

A két kezdő ötöst a szurkolók szavazatai alapján állították össze, a hét-hét cserét pedig a liga edzői jelölték. A csapatok:

Kelet: edző: Chuck Daly (Detroit Pistons), Michael Jordan (Chicago Bulls, 198

cm, 26 éves, 5. All Star mérkőzése), Isiah Thomas (Detroit Pistons, 185, 28, 9.), Patrick Ewing (New York Knicks, 214, 27, 4.), Larry Bird (Boston Celtics, 205, 33, 10.), Charles Barkley (Philadelphia 76ers, 198, 26, 4.) cserék: Reggie Miller (Indiana Pacers, 201, 24, 1.), Joe Dumars (Detroit Pistons, 190, 26, 1.), Robert Parish (Boston Celtics, 214, 36, 8.), Dennis Rodman (Detroit Pistons, 203, 28, 1.), Kevin McHale (Boston Celtics, 209, 32, 6.), Dominique Wilkins (Atlanta Hawks, 203, 30, 5.), Scottie Pippen (Chicago Bulls, 201, 24, 1.).

Nyugat: edző: Pat Riley (Los Angeles Lakers), Earvin „Magic” Johnson (Los Angeles Lakers, 205, 30, 9.), John Stockton (Utah Jazz, 185, 27, 2.), Akeem Olajuwon (Houston Rockets, 214, 27, 6.), James Worthy (Los Angeles Lakers, 205, 28, 5.), A.C.Green (Los Angeles Lakers, 205, 26, 1.), cserék: Kevin Johnson (Phoenix Suns, 185, 23, 1.), Clyde Drexler (Portland Trail Blazers, 201, 27, 4.), Lafayette „Fat” Lever (Denver Nuggets, 190, 29, 2.), David Robinson (San Antonio Spurs, 216, 24, 1.), Chris Mullin (Golden State Warriors, 201, 26, 2.), Tom Chambers (Phoenix Suns, 209, 30, 3), Karl Malone (Utah Jazz, 205, 26, 3.).

Hajszán: gól és gólpaszok

Mindjárt góllal mutatkozott be új csapatában, a Duisburgban Hajszán Gyula. Gólokban bővelkedő mérkőzésen – nem kis meglepetésre – a másodosztályú Duisburg legyőzte (6-4) az élvonalbeli Borussia Dortmundot, melyet Andy Möller és a Kis Rumenigge, Michel fémjelez. A győri válogatott játékos gólján kívül két gólpaszot is adott. A Bundesliga II. negyedik helyén álló Duisburgban azt várják Hajszántól, hogy a hón őhajtott feljutást jelentő harmadik helyhez segítse a csapatot.

-bégyé-

„Jugó” hokis gond

A jugoszláv jégkorong válogatott keret súlyos anyagi gondok közepette készül a világbajnokság C-csoportjának budapesti küzdelmeire, ugyanis a jégkorong-szövetség kasszája üres. Bár a szövetség legutóbbi ülésen megállapították, hogy a kékek számára a B-csoportba való visszakérés a cél, egyelőre senkinek sincs fogalma arról, kik és hogyan utaznak majd Budapestre.

Köszöntjük

ALEX és ABIGÉL

nevű olvasóinkat

Alex férfinévünk az Alexius, Alexis nevek rövidüléséből ered. Ezek pedig az Alexander önállósult latinított becézői. Az Alexander latinított görög eredetű férfinév. Jelentése: harcra kész férfi. A bátor férfiakat jelző név női párjai: Alexa, Alexandra.

Az Abigél héber eredetű név. Jelentése: az apa öröme.

A Nap kél: 07.00 órakor
nyugszik: 16.57 órakor

A Hold kél: 16.44 órakor
nyugszik: 06.49 órakor

Átvonuló hidegfront

Főként északon és nyugaton átmenetileg erősen megnövekszik a felhőzet és kisebb eső, zápor is előfordulhat. Pénteken napközben több óra napsütés várható, felhőátvonulásokból keleten, északkeleten egy-egy hózápor is lehet. A déli, délnyugati szél megerősödik, majd éjszaka északnyugatra fordul és helyenként viharossá fokozódik. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet -2, 3, a legmagasabb hőmérséklet pénteken 4 és 9 fok között alakul.

Eseménynaptár

Dr. Kováts Andor

215 évvel ezelőtt, 1775. február 9-én született Bolyon Bolyai Farkas a kiváló matematikus, feltaláló és író, a marosvásárhelyi kollégium tanára (1804–1851). Tentamen... című műve (1832-1833) amelyet eredetileg tankönyvnek szánt, axiomatikus alapon építette fel az aritmetikát és a geometriát. Foglalkozott társadalmi kérdésekkel (Ur-bér, kárpótló egyesület) és írt a francia enciklopédisták hatását tükröző drámákat (Öt szomorú játék – 1817). Ő és fia irodalmunkban több színmű – és regényíró ihlettek meg) Németh László: A két Bolyai-dráma, Barabás Gyula: Kód a Maroson – regény, Miklós Jenő: A Bolyaiak – dráma). Végül még technikával is foglalkozott, találmányát főző- és fűtőkemencék képezik.

Gazdasági kollégium az önkormányzat mellé

Falugyűlést tartottak a napokban Balatonszárszón, hasonlóan az ország sok más községéhez. A tanácselnök röviden ismertette a januártól bevezetett önálló költségvetés alapelveit és fő számadatait. Egyik résztvevő ezt kevésnek találta, szerinte részletesen meg kellene vizsgálni, hogy mi mennyibe kerül, utalt példaként az igazgatási apparátusra. Erre született egy másik helyi lakos javaslata, hozzanak létre egy szakértő testületet olyan szárszói vállalkozókból, gazdasági szakemberekből, akik már a maguk területén bizonyították képességeiket. Talán a helyi önkormányzat is profitálhatna javaslataikból. Persze, ehhez az információkat is biztosítani kellene.

-ffy-

Ha csak a jelszavakon múlna!

A Dátum február 7-i, szerdai számának első oldalán – ggy szignóval – jegyzetet közöl az Agrárszövetség február 2-án, pénteken sugárzott televíziós bemutatójáról a következő „csattanóval”: „Mondhatom, nem csekély teljesítmény ennyi demagógiát sűríteni ilyen kurta bemutatózó műsorba.”

Nem a demagógiával való mindennapos vagdalkozás készíti az Agrárszövetséget a válasza – hiszen oda jutottunk Tisztelt Úr, hogy immár a demagógiával való vádolni is demagógia – hanem az a néhány tárgyi tévedés, s az a finoman fogalmazva sem jóindulatú beállítás, amely az írásból világosan kiderül.

Kezdjük mindjárt a címmel, amely így hangzik: „jelszavuk, hogy nincs jelszavuk”. Habár az elmúlt évtizedekben ele- gyünk volt a jelszavakból, ám ha mégis hiányolja ezeket a szerző, hadd idézzünk néhányat. A televízióban Nagy Tamás elmondta, s a képernyőn többször is kime-revítették a Szövetség egyik jelmondatát: Sorsunkról mások nélkülünk ne döntenek! Az Agrárszövetség plakátjain pedig – amelyből szintén láthattak a nézők – a kö- vetkezők állnak: Szövetség a vidékért, a haza jövőjéért.

Az Agrárszövetség elnöke a pártok po- litikai programjairól egészen egyszerűen nem azt mondta, amire a jegyzet írója em- lyeen következtet: „... csak annak a szerve- zetnek lehet kielégítő programja a mező- gazdaság gondjainak megoldására, ame- lyiknek mint pártnak egyáltalán nincs programja”. Változatlanul állítjuk viszont azt, ami a kifogásolt adásban elhangzott: „tudjuk, hogy a vidék, a mezőgazdaság

gondjai nem férnek be a pártpolitikai pro- gramokba. Tudjuk, mert megtanultuk, mit jelent, ha olyan kérdések, mint a földtulaj- don, a szövetkezés, a településfejlesztés politikai, ideológiai kérdéssé válik, ahogy ez nálunk történt. Látjuk az eredményét.” S még egy apróság! A szövetség a vidék és a mezőgazdaság legfontosabb kérdéseit tartalmazó kidolgozott programmal indítja képviselőit a választásokon.

Ami pedig a hatalmat és annak értelme- zését illeti, ismét érdemes idézni a megfe- lelő passzust ggy cikkéből és a szövetség bemutatkozásából. Éppen azért, hogy az alaposan megcsúsztatott gondolatot meg- kíséreljük az eredeti szándékunknak meg- felelően a helyére állítani. A Dátumban ez áll: „Én ugyan tettnék tartom az okos pro- gramok kidolgozását, a helyénvaló vitát és a hatalom ellenőrzését is, de hát az Agrár- szövetség az ilyesmit bizonyára csak amo- lyan szófiabeszédnek minősíti.” Nagy Ta- más pedig a következőket mondta: „Nem hatalmat akarunk, nem miniszteri székeket akarunk megszerezni, hanem ellenőrizni akarjuk a hatalom működését. Úgy érez- zük, ott kell lennünk, hogy tisztán lás- sunk.”

Zaklatott világunkban aligha vagyunk egyedül az igénnyel, a vidék, s az egész or- szág is tetteket vár üres szavak helyett. Végképp nem osztjuk azonban ggy véle- ményét, miszerint tettekre csak a választá- sok után lesz lehetőség, akkor is csak a kormányban vagy a kormánykoalícióban résztvevő pártok számára. Jól néznék ki, ha a tavasziak vetésével megváránk a vá- lasztásokat. A választásokat, amelyek cso- dát nem hozhatnak ugyan, ám reményeink

szerint olyan társadalmi-gazdasági beren- dezkedést eredményeznek majd, ahol nem- csak a kormánynak, vagy a kormánykoali- ció felkent pártjainak lesz joga és lehetősé- ge a tettekre!

A véleményalkotás szabadságát termé- szetesen tiszteletben tartjuk, ám mégis saj- náljuk, hogy megint egy, a megosztottsá- got, s nem az összefogást erősítő nézettel találkozhattunk – éppen egy vidéken szer- kesztett napilap hasábjain.

Budapest, 1990. február 8.

Az Agrárszövetség elnöksége

*

Szerkesztőségünk ismeretei szerint a parlamenti választásokon indulni kívánó valamennyi jelentősebb politikai pártnak van kidolgozott agrárpolitikai, privatizáci- ós és gazdaságpolitikai programja, s egyik sem feledkezik meg a torz településstruk- túrában hátrányos helyzetben lévő vidék- ről, annak kisebb-nagyobb településeiről. Természetesen ezeknek a programoknak minden tétele egyenként elemezhető, mint ahogy vitatható az Agrárszövetség azon sommás megállapítása is, hogy ezek a programok vagy nem léteznek, vagy nem kielégítőek e településeken élő állampol- gárok számára, ezért szerintük, egy érde- kvédelmi szervezetnek „ellenőrző” tényező- ként helye van a Parlamentben. A fenti vá- laszt természetesen azzal a szándékkal közöljük, hogy olvasóink belátásuk szerint tehessenek igazságot az ily módon ütköző álláspontok között.

(a szerk.)

MUOSZ-állásfoglalás

A MUOSZ Delegátusok Taná- csa megerősíti a szövetség koráb- bi állásfoglalásait a megyei lapok- kal kapcsolatban. Hangsúlyozza: a 8 milliós magyar vidék tömeg- tájékoztatásában monopolhelyze- tet élvező 1,25 millió példányban megjelenő lapok a jövőben kizá- rólag nemzeti tájékoztatási intéz- ményként, az összes párttól füg- getlen önálló szellemi műhely- ként működhetnek, a lapokat ki- adó vállalatok pedig önálló, állami – vagy állam által felügyelt – üzleti alapon működő vállalata- tok lehetnek.

A Delegátusok Tanácsa támo- gatja azt a népi kezdeményezést, amely 50 ezer aláírás összegyűjté- sével parlament elé kívánja vinni a megyei lapok és kiadó vállalata- ik tulajdonlásának kérdését.

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége
Delegátusok Tanácsa

Király Béla professzor független jelölt, Somogy megye 1. számú or- szággyűlési választókerületének je- löltje Kaposvárott, február 14-én 18 órakor választási programtájéko- zatót tart a kaposvári Király György Ifjúsági Ház nagytermében. Mint köztudott, Király Bélát négy ellen- zéki párt támogatja független jelöl- ségében, a kaposvári FIDESZ, az MDF, az SZDSZ és a Magyar Nép- párt.

Bokor Imre egyetemi tanár, a nagy vihart kavart Kiskirályok mundérbán című könyv szerzője a Vállalkozók Pártjának képviselőjelöltjeként indul a március 25- ei országgyűlési képviselőválasz- tásán. A párt Szabolcs-Szatmár- Bereg megye 3-as számú egyéni választókerületében jelölte. A ti- zenhat, tiszavasvári környéki te- lepülésen Bokor Imre már meg is kapta a megfelelő számú ajánló- cédulát a választópolgároktól.

Szövetkezeti kongresszus

A szövetkezeti ipar megújítása elengedhetetlen – állította Köves- kúti Lajos, az OKISZ elnöke azon a sajtótájékoztatón, amelyet az Ipari Szövetkezetek X. kongresszusa al- kalmából tartottak csütörtökön.

Mint elhangzott: a 3400 ipari szövetkezet küldötteinek feladata elsősorban az lesz február 16-án és 17-én – a kongresszus két napján –, hogy kialakítsák közös programju- kat és állást foglaljanak arról, mi le- gyen a 11 milliárdos közös szövet- kezeti vagyonnal. Ki kell alakítani- uk végleges véleményüket a szö- vetkezeti törvényről is.

Révai Nagy Lexikona

az első két kötet ára: 917,- Ft/db

a 3-5. köteteké: 980,- Ft/db

A Babits Kiadó pótmegrendelést vesz fel a Révai Nagy Lexikona egész sorozatára, a beérkezés sorrendjében, korlátozott példányszámban.

Név:

Cím:

..... példányban
megrendelem

a Révai Nagy Lexikona kötetét az alábbi címen:

Babits Kiadó

7100 Szekszárd, Pf. 237.

Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatót, valamint befizetési csekket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

Tisztelt Megrendelőnk!

Kiadónk továbbra is garantálja a Révai Nagy Lexikona hat év alatti megjelentetését, s azt is, hogy indokolatlanul nem emeljük a kötetek árát. E nemzeti érték közkinccsé tétele során csak szolid üzleti nyereségre törekszünk.

Sajnos azonban nem tudjuk elhatárolni magunkat a papírárak és a nyomdai műveleti költségek évente egyre nagyobb mértékű emelkedésétől. Reálisan felmértük, hogy ez Önnek esztendőnként fokozódó megterhelést jelent.

Kiadónk vezetősége ezért úgy határozott, hogy felkínáljuk Önnek az általunk vállalható legnagyobb kockázatot!

Ön már most, előre, egy összegben megvásárolhatja a lexikonsorozat valamennyi hátralévő, 4-20. kötetét,

21 500,- Ft-os áron.

Ha az Önhöz már elküldött csekkek egyikét ezen összegre szólóan 1990. március 25-ig kitölti és a pénzt a szokásos módon befizeti, nem lesz tovább gondja a részletfizetésekre, kiadónk törzsvásárlójának számít ezután, és 1994 végéig automatikusan postázzuk Önnek a megjelenő lexikonköteteket.

Gondolja végig és mérje fel, hogy ez Önnek könnyebbséget, avagy terhet jelent.

Mi felajánljuk a lehetőséget.

Babits Kiadó

Tisztelt Leendő Megrendelőnk!

Ha a Révai Nagy Lexikonát hiába kereste eddig a könyvesboltokban, a könyvárusoknál, s szeretné megrendelni tőlünk a teljes hasonmás kiadást, és egy összegben az egészet kifizetni, kérjen egy csekket kiadónktól, s azon adjon fel címünkre

24 314,- Ft-ot

1990. március 25-ig.

Önnek sem lesz tovább gondja a részletfizetésekkel, s Önnek is automatikusan postázzuk a megjelenő lexikonköteteket 1994 végéig.

Gondolja meg!

Mi Önnek is felajánljuk a lehetőséget.

Babits Kiadó
7100 Szekszárd Pf. 237

HÍRADÁSTECHNIKA SZÖVETKEZET

keres

gyártmányfejlesztési
dokumentációk
ellenőrzéséhez gyakorlatlaltal
rendelkező -

mechanikus rajzellenőrt

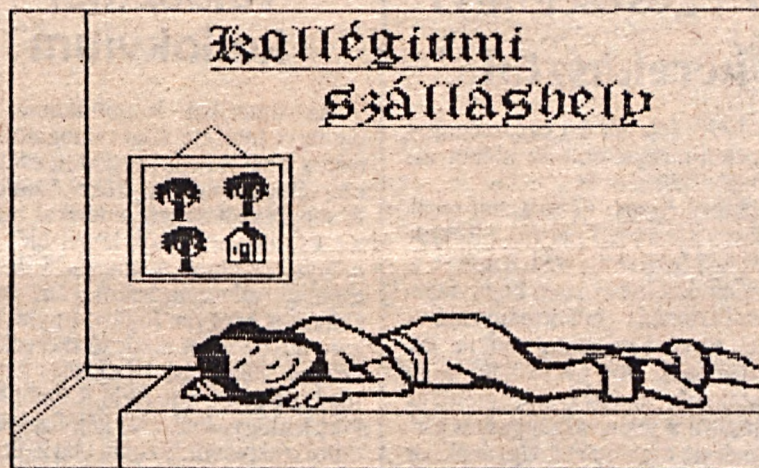
Jelentkezni lehet:
Budapest, XI. Temesvár u. 20.
Telefon: 1869-522/289. mellék

APRÓHIRDETÉS

Eladó Kakasd, Petőfi u. 429. alatti parasztház nagy kerttel, új istállókkal. Érdeklődni: minden nap Fábrián Lászlónál a helyszínen.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

1990. február 1-től naponta
50 főt tudunk fogadni az
505. sz. Ady Endre Ipari
Szakmunkásképző Intézet
és Szakközépiskola
Kollégiumában.

Szállásdíj:
150.- Ft./fő/éjszaka.

Cím:
Szekszárd, Beloiannis u.
Telefon: 74/11-288.
Schrót György kollégiumvezető

Szolgáltatásaink:

- 2,3 és 4 ágyas szobák
- hideg-meleg vizes közös mosdó és zuhanyzó.

DÁTUM

A bolondok bálja

Abban az átkos és féligfejlett ántivilágban, amikor a tőkének még szigorúan meg kellett térülnie, de azért jól megélt hosszú évfolyamokig egy szépirodalmi napilap, akkor esett meg ez a történet. S persze éppen az imént emlegetett újság, a Fővárosi Lapok tudósított róla 1875. február kilencedikén.

Az egykori bálnak még címe is volt: „Első kéjkirándulás a Ferenc József földére”, amellyel az osztrák-magyar Északi-sarki expedíciót akarta parodizálni. A redoutban megtartott bolondok bálján a belépti jegyek rendes vasúti biléták voltak „jótálló visszamenéssel” felülbélyegezve. A hátoldalon ez a jegyzet is ott állt: „Minden résztvevő maga magát bélyegzi bolondd”. A fanyalgó beszámoló megemlíti, hogy a falakon festett világcsodák fogadták a belépőt, többek között egy gatyás magyart rhodoszi kolosszusként pingáltak oda, egyik kezébe fokost, másikba világító csészét remekelve. A nagyteremben kisvasút működött, rozmárok, cápák, jegesmedvék sétálgattak, s „itt-ott kómikus tekintetű halak vittek végbe mozdulatlan uszkálást; ezekre az idomalan halakra aztán különböző élces nevek voltak ráírákálva, így látjuk a Közérdek csukát”.

Komolyan mondom, mintha a mai magyar hétköznapok képét látnám! Ki-ki megkeresheti az azonosítás szándékával elvi, vagy nagyon is gyakorlati ellenfeleinek alakját. Minden bizonnyal rá fog ismerni, ahogy amaz is az övére. Miben különbözött az akkori tolerancia a maútól? Erre is kapunk feleletet. A bíráló tudósítással egy oldalon hozták a „Fővárosi vigarda” hirdetését – a bálismétléről... #

Az egészségügyi kerekasztal

Az 1990. február 8-i egészségügyi kerekasztal-tárgyaláson az alábbi állásfoglalás született:

Az egészségügyi kerekasztal-megbeszélésen résztvevő pártok, mozgalmak és a Magyar Orvosi Kamara a mai napon úgy határoztak, hogy a társadalombiztosítás önkormányzatról tervezett törvényjavaslatot nem tartják elfogadhatónak. Azt javasolják, hogy a társadalombiztosítás szervezetéről és irányításáról a jelen országgyűlés törvényt már ne fogadjon el. Ugyanakkor – véleményünk szerint – a Társadalombiztosítási Alap vagyona és bevételei az egész nemzet tulajdona. A Társadalombiztosítási Alap kezelésére így a népkormányt kifejező egyetlen mai közhatalom jogosult: az országgyűlés. Ezért feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a társadalombiztosítás valódi önkormányzatának megalakulásáig az Országgyűlés Társadalombiztosítási Bizottsága folyamatosan és fokozottan ellenőrizze a társadalombiztosítási alapok felhasználását.

Magyar Liberális Párt
1363 Budapest, 502. Pf.: 67.

A 6. heti lottó nyerőszámok:

29, 40, 62, 86, 90

Választási kollokvium

Az amerikai Republikánus Párt Külügyi Intézete által támogatott kétnapos tanácskozás kezdődött csütörtökön Budapesten a Béke Szállóban. A megbeszéléseken amerikai szakértők és magyar pártok képviselői véleményt cserélnek a magyar választási törvény alkalmazásáról. Dr. Máthé Gábor, a Magyar Jogász Egylet főtitkára üdvözölte a rendező szervek (Országos Választási Bizottság, Magyar Jogász Egylet, amerikai Republikánus Párt Külügyi Intézete) képviselőit és a többi résztvevőt. Ezután Gál Zoltán államtitkár, megbízott belügyminiszter – a kormány nevében köszöntve a résztvevőket – hangoztatta: ez a rendezvény is azt bizonyítja, hogy a külföld nagy érdeklődést tanúsít a közelgő magyarországi választások iránt. Minden jó szándékú tanácsra szükségünk van, de a választásokkal járó küzdelmet a magyar társadalomnak kell megvívnia.

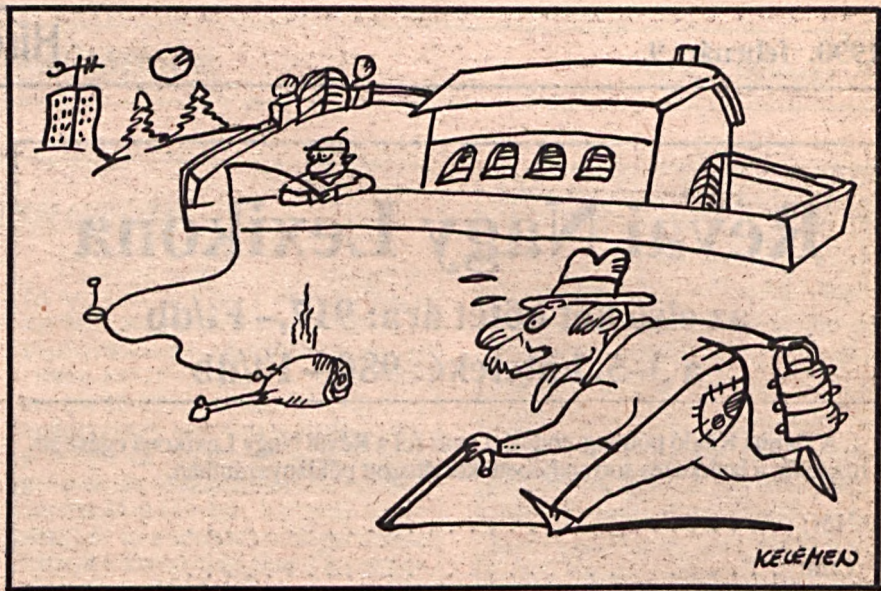
Új kormány Bulgáriában

A koalíciós tárgyalások kudarca miatt csak a Bolgár Kommunista Párt tagjaiból alakulhatott meg csütörtökön Bulgária új kormánya.

A parlament, amelyben abszolút többséggel rendelkezik a BKP, Andrej Lukanov miniszterelnöknek, a BKP elnöksége tagjának a javaslatára elfogadta a tisztán kommunista összetételű kormány névsorát. A minisztertanács elnökhelyettesei: Csudomir Alekszandrov, Belcso Belcsev – aki pénzügyminiszter is –, Konsztantin Koszev – egyben oktatási miniszter –, továbbá Nora Ananieva. Az új kormányban is megtartotta tisztségét Dobri Dzsurov nemzetvédelmi miniszter, Bojko Dimitrov, (Georgi Dimitrov egyik nevelt fia) külügyminiszter és Atanasz Szemerdzsiev belügyminiszter.

A parlament kötelezte a kormány tagjait, hogy 10 napon belül tegyenek vagyonyilatkozatot. Az új kormányban vállalt tisztségük miatt felmentették az államtanács tagjai közül Andrej Lukanovot és Csudomir Alekszandrovot. A kormány a választásokig marad hivatalban. A BKP májusban, az ellenzék legkorábban az év végén akarja megrendezni a szabad és demokratikus választásokat.

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Czákó Sándor. Főszerkesztő-helyettes: dr. Tötös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Gacsályi József, Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika), Wágner Dezső (gazdaságpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vígh József (Toronto). Felelős kiadó: Bába Iván, a Babits Kiadó alelnöke. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest, VII. Lenin krt. 7. Feladó: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalnál, a kézbesítónél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELI) 1900 Budapest, XIII. Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170. Kéziratokat és fotókat nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

„Kereskedők a nyugdíjasokért”

Felhívással fordulunk a kereskedelmi vállalatokhoz, áfészekhez, magánkereskedő szervezetekhez dolgozó kereskedő társainkhoz, hogy 1990-ben közös összefogással segítsük arra rászorult idős embertársainkat.

Csatlakozzanak a védnökséghez!

A Veszprém és Vidéke Áfész 1990. évi üzletpolitikájában kiemelten és külön elszámolási rendszerben az alábbi segítséget kívánja nyújtani?

1. Alapítványt létesít 200 ezer forint összegben, és azt évenként megújítja.

2. Egészségvédelemre 200 ezer forint ingyenes gyógyszervásárlási utalványt bocsát ki 50 forintos címletekben.

3. Élelmiszert árusító saját üzemeltetésű egységeiben kötelező cikkjegyzékben rögzíti az alapvető élelmiszerek árát, és azt a szabad árfarmától függetlenül maximálja, saját elhatározásából nem emeli, így 400 ezer forint árrést mérsékel (nyugdíjas) vásárlóinak.

4. Termelőáras, vagy áfa-mentes akciókat szervez a II-III. és IV. negyedévekben zöldség-, gyümölcsárakból, és ezzel 200 ezer forint engedményt biztosít;

kilós, nyugati bálás ruhákból folyamatos vásárokat szervez 50 százalékos kedvezménnyel és így 500 ezer forint árengedményt biztosít;

téli, nyári vásárokat szervez és ott a

nyugdíjasoknak kizárólagos vagy megkülönböztetett kedvezményt, így 500 ezer forint árengedményt biztosít. Ezek együttesen 1990. évben elérik a 2 millió forintot a védnökségben megfogalmazott célokra.

Kérjük kereskedőtársainkat, élelmiszertermelő partnereinket, csatlakozzanak a védnökséghez, a mozgalomhoz!

Minden olyan politikai párt, intézmény, humánszervezet koordinál, bonyolító segítségét várjuk, amely programjában elkötelezettséget vállal idős – önálló háztartásban létminimum alatt élő embertársaink megsegítésére.

A csatlakozási szándékot kérjük írásban jelezni a koordinációt végző Veszprém és Vidéke Áfész Igazgatósága címére: Veszprém, Jókai M. u. 5., telefon: 21-691, telefax: 22-489, telex: 32-517, vagy a Veszprém Megyei Tanács termelés-, ellátásfelügyeleti osztálya címére: Veszprém, Lenin tér 3., telefon: 21-011, telefax: 23-800, telex: 32-556, 32-373.

Befizetéseket a Veszprém megyei OTP 489-98000, 863-204933 zárolt „kereskedők a nyugdíjasokért” számlára kérjük.

Veszprém és Vidéke Áfész
Igazgatósága

Mai lapunkat
Kis Pál István szerkesztette

Holnap
számunkban
olvashatják,

hogyan hatott
a választási
pertu